

Megjelenik a politikai, tudományos és művészeti lap minden kétszer Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hírlője közül minden hirdetésmény egy negyedszelet sorától öt krajczárért pgó pénzben.

VILÁG

Minden közlés, a Világ szerkesztő-hivatalának (Uri-utca 450 sz. a Horvát-házban 1 emel.) cím alatt kéretik beküldetni.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intézethez bérmentesen küldeni köztételeiket.

Tisztelettel jelentem az olvasó közönségnek, hogy folyó Junius 30kán a „Világ” című politikai lap megszűnik. Helyébe a BUDAPESTI HIRADÓ lép.

A BUDAPESTI HIRADÓ gr. Dessewffy Emil egyenes feüggyelése és folytonos közremunkálása mellett a „Világ”nak mostani alakjában fog megjelenni. Előfizetési ár: helyben öt forint, postán hat forint pengőben. Előfizethetni Pesten a Kiadó-Hivatalban (gránátosutca Dlauhy-ház, 466. szám alatt); vidéken minden királyi postahivatalnál. — Külföldre járattatni kívánt példányok iránt a megrendelések, csupán a bécsi cs. kir. főpostahivatal utján történhetnek.

Borsos Márton
tulajdonos.

Pesten, június 15 napján 1844.

Tartalom.

Közzegzáradási elméletek XIX. (Belkereskedés 2) — Fővárosi hírek és események. Kinevezések. — Országgyűlési tudósítások. (Előleges közlés: a június 4 és 5-kei 209 és 210. kerületi ülésekről.) — Részletesebb rajza a majus 24. 29. 31 és június 1-sői 203—206-dik kerületi ülésekről (Tanácskozási tárgyak: Szabad községek; Turópolya kerület elrendezése. — Üdvözlő felirat felséges királyunk névnapjára. — Tengeremelléki kerületek elrendezése. Országos serelemek és kívánatok.) — Csatornák: Válasza a mgos FÖRRnek a KK. és RRhez a vegyes házasságoktól az egyházi szertartásoknak a magy.országi papság által lett megtagadása tárgyában közölt üzenetre. (Vége.) Válasza a mgos FÖRRnek a t. KK. és RR-hez a görög nem egyesült vallásuk iránt közölt üzenetre. — Megyei közlés: Pesti közgyűlés.

Spanyolország (U) házassági tervek. A királynék megtiszteltetése.) — Nagybritannia (A) walesi hg mint tudományok pártfogója. Hume indítványa. Az egyetemek reformja iránt. Templom-építési egyesület. O'Connell pere. Brougham lord torvívá lett.) — Franciaország (A) clerus ügye új fordulatot vesz. Joinville és Annale hgek 's a Jour. d. Debats) — Belgium. Schweicz (Wallis helyzete. A nagytanács rendelvényei.) — Németország (A) orosz czár Berlinben.) — Törökország (Alba) itai zavarok.) Hayti (A) zendülés terjedése.)

Intézeti közlések. A vakok pesti intézete javára tolyó évi májusban gyűlt kegyes adakozások. — Hála köszönet. — Hírlapi kalászkok.

Tárcza. Turmező (if. Palugyay Imrétől) folytatás. Elég: Vad törpék. A franciaországi borkereskedés esökkenése.

Hivatalos és magán-hírdetések. Gözhajók járása. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizáltás.

Pest, június 8. 1844.

Közzegzáradási elméletek.

XIX.

Belkereskedés. (2)

Lesznek-e akár a jelen, akár a jövőd nemzedékből a hon java iránt buzgó lelkesedéssel ihletett hazafiak, kik a honi belközlekedésnek és szorgalomnak minden külkereskedés utáni esengés feletti elsőbbségét átlátandják, 's figyelmeket és munkás fáradozásukat, a hon legérzékenyebben vérző 's utolsó elengyelőség lankasztó sebének orvoslására fogják fordítani, az iránt sem reményeket, sem kétségeket gerjeszteni nem ide tartozik. Hanem szabad legyen kérdeznit a multés jelen idők tapasztalását: vajjon mi hasznát vetük a külkereskedésre fordított eddigi igyekezetainknak? Azt, hogy külkereskedésünk a belkereskedésben meg nem gyökerezhetvén, nem ápolthatván, mindenfelé köröskörül, mind pedig a tengerpart felé, a nagyszerű Josephina-, Carolina- és Ludovica-utak ellenére folyvásti sinylődésben lankad. Tehetni ugyan kifogásokat ezen közlekedési eszközök elégtelensége,

a magas vámok 's más egyéb általuk el nem hárítható akadályok ellen, de ezeknek minden méltányosan gondolkodók előtt akkor lehetne helyök és nyomosságuk, ha előbb az elhárítható akadályok elhárítottak volna. Mert ha különben valaki csakugyan jó lélekkel azon meggyőződést táplálja magában, hogy független világkereskedésünk megállapítására, a sokszor emlegetett Ludovica megváltása, egy csatorna vagy vasut készítettése a tengerpart felé már elég, 's azután a világkereskedés honunkat kétségkívül a jólét, műveltség, gazdagság magas fokára emeli, akkor mi szükség a belközlekedés eszközeit háttérbe szoritani? kimondhatjuk egyenesen, hogy ezekre semmi szükségünk; a külkereskedés kiapadhatlan aranybányája kívánatunk szerint kétségen kívül fel fog bennünket gazdagítani; mi szükség belforgalmunk 's közlekedésünk helyrehozását akkorra halasztani, miután a külkereskedésből kincseket halmozánk össze? hiszen ha a külkereskedés iránt táplált reményeink beteljesülendek, kár volna valóban az ezekhez képest csekély hatású belkereskedéssel bibelődni, 's még nagyobb kár a külkereskedésen nyert bizonyos kincseket a belközlekedésnek, bizonytalan hasznót ígérő (?) a külkereskedéssel összehasonlításba sem tételhető (?) kétes vállalatába fektetnünk.

Mindazáltal térjünk el ezektől 's fordítsuk szemünket az eddigi tapasztalásokra, noha csekélyek is azok és hiányosak, mégis sokféle képp tanúságunkra lehetnek. A Béga- és bácsi csatornák a belforgalom könnyítésére szolgálnak ugyan, mégis ki tagadhatná azoknak a külkereskedésre hasznos befolyásait. E részről elismert igazság, hogy a külkereskedésnek soha sincs hathatósabb előmozdító eszköze, mint a belső forgalom élesztése. Akkor mozdítják elő egyszersmind a hasznos külkereskedést legbiztosabban, vagy még inkább mondhatjuk, azon feltét alatt válik a külkereskedés ránk nézve leghasznosabbá, midőn azt látszólag szem elől vesztvte igyekezetünket a belkereskedés élénkítésére fordítjuk, és viszont soha hathatósabban a külkereskedés ellenünk fordításra nem munkálkodhatunk, mintha szüntelenül annak elősegélését tűzzük ki tárgyul, a belforgalom mibenlétével pedig törődni érdemesnek sem tartjuk. Avagy lehető-e másképp független külkereskedést képzelni, mint sem ezen feltét alatt, ha szomszédainkhoz így szólhatunk: „ha

megveszitek árucikkjeinket jó, mi azokat eladjuk 's a tiétekkel méltányos érteki összehasonlítás szerint becseljük; ha pedig nem, ha ti vámokkal, tilalmakkal, elzárkózásokkal akartok rajtunk nyerekedni, felemésztjük itthon, 's a mi kárt rajtunk akartok ejteni, mindaz kétszeresen 's többszörösen fog visszaháramlani reátok.“ Lesz-e kár benne, ha Odessával nem akarunk versenyezni, valamint ebben más művelt nemzetek sem keresik dicsőségöket, hanem e helyett a belső szorgalom felébresztésével több kézműveseink, nyers terményeinknek több fogyasztói lesznek, a külső kézsítményekre kevésbé szorulunk, nyers terményeinket pedig itt ben ugyanazon áron adhatjuk, mint ha most tengerrel tengerre hurcolván, versenyzésbe jövünk Odessával? Többszáma népesség, mely egyszersmind bővebben 's táplálódó eledellekkel élhet, nagyobb fogyasztás, több keresetmód, több pénz, több kényelem, gyorsabb, élénkebb belső forgalom, (melly okok együttvéve nyers terményeink árát multhatlanul azon arányban fogják felebb emelni, a minőben a kézművesek száma szaporodik, a készítmények ára alábbszáll, 's a belszorgalom a külföldön naponkint erőt vesz); vajjon mind olly fenyegető veszélyek-e, hogy ezek elhárítása végett utat kell készítenünk belső erőnk lecsapolására a tengerek felé, ki a világkereskedésbe? Azt mondjuk: terményeink feleslegét más nemzetek feleslegével akarjuk kieserélni. Bár úgy volna; de ha belközlekedésünk sincs, mikép tudjuk, vajjon felesleg-e az, mit kihordunk, 's nem volna-e szükségesebb a honi népesség táplálására, mint a külföld feleslegének becselésére? Azt mondjuk, vámok nyomnak bennünket? és mégis miért látszik kívánatosnak előttünk a vámrendszer lenyomó súlya mellett is terményeinket külföldre hordani; miért nem hozzuk olly rendbe belső forgalmunkat, hogy a vám súlyának terhelő voltát nem mi, hanem szomszédaink érezzék? Azt mondjuk ismét, előbbi panaszaikkal ellenkezőleg: éledező iparunknak védvámok kellene, hogy azok ótalma alatt felvirulhasson? Igen, de miért kívánjunk e végre olly eszközöket használni, melyeket magunk ellenében más nemzeteknél használtatni méltatlankodásnak tartunk, melyeknek megszüntetéséért naponkint panaszoikat emelünk? Gondoskodott a természet az emberi műveltség kifejlődésének egymásután következő lépcsőzetei által, 's annak megállapított tör-

A VILÁG TÁRCZÁJA.

Turmező.

(Folytatás.)

g) Turmező nemessége magát ellentétbe állítva a szinte Zágrábmege kebelében lakozó szentiványi 's egyéb praedialis nemessékek, kiknek, noha szintegy saját külön szabadalmaikkal ellátvák, személyszerinti szavazhatásuk épen ugy, mint a Turmező területéből Zágrábmege más részébe költöző egytelkü nemesség, Zágrábmege által mindedig kétségbe nem vonatott, — az oszto igazság elveivel alig meggyeztetethetőnek véli: hogy sajátlag valamennyi turmezei nemes család tulajdon területében, több joggal ne birjon: mint az ezen területből Zágrábmege más részébe átköltöző egyes turmezeiek; ellenben a személyes ügyeikre nézve megyei hatóság alatt létező praedialisták sorsának a turmezeiektől különbözősége bebizonyítására felhozatik Zágrábmege által az 1564. évi 4. t. czikk, mely a praedialistákat az ország egyéb nemeseivel egyenlő kiváltságok élvezetűsére méltatja. holott az 1723: 92. 's 1741: 64 t. czikk csak azon jogok 's szabadságok élvezhetésében erősíték meg a turmezei nemességet, melyeknek akkorig szakadatlan használatában voltak. — A praedialisták iránt most mondotakat a szentiványi nemessékre is egyenlőn értendőnek kívánja Zágrábmege, 's noha ez utóbbiak egymás között ke-

letkező viszállyaik eligazítása- 's elítélésével foglalkozó bírák választására szinte bizadékkép összeállottak: nemességüket azonban bebizonyítván a zágrábmegei nemesség sorába irattak, az országos ajánlatokból reájok juttatott illetőséget egyenesen Zágrábmege pénztárába személyenként fizetik; közfelkeléskor Zágrábmege zászlója alatt ennek többi nemeseivel együtt táboroznak, 's mindenben zágrábmegei től függőséket megismervén teljes joggal folyhatnak be ugyanezen megye tisztikarának megválasztásába is, azon megyének t. i., mellynek Mátyás király Vidik végz. 21. — Ulászló III-dik végz. 60 's az 1655: 7. t. cz. értelmében alávettvék. — Hogy pedig a turmezei területből Zágrábmege egyéb részeibe átköltözöttéknek a most nevezett megye tisztujtásain szavazhatás engedtetik, onnan akarja magyarázlatni Zágrábmege: hogy az illy kiköltözötték többé nem a turmezei gróf, de Zágrábmege közvetlen hatósága alá tartoznak. Miután pedig a Hármastörvénykönyv I. Részének 9-dik címje a személyszerinti szavazhatást a nemesség sarkalatos jogai közé épen nem is sorolja, 's valamint e szavazhatás minden egyes nemes által országszerte korlátlanul nem gyakorolható: ugy azt a birtok, vagy lakás után saját kebelbeli tisztikar megválasztására mindig az illető megyének, birtok vagy lakás tekintetében tartozó lekötélés föltételezi; önkint következik: hogy mikint a turmezei, összesen 's együtt egy erkölcsi testület képező egyes nemesség, közvetlenül kizárólag saját tulajdon tisztikaruknak alávettvék; akint ezen erkölcsi testület, a mennyiben Zágrábmegevel érintkezésben van, ennek tisztujtásában csak mint egyes nemes csupán egy szavazatot követelhet. — Végre

az eddigi gyakorlatot illetőleg; valamint a turmezei nemesség soha másképp, mint az általános „Nobiles campi Turópolya” kitétel alatt összeírva nem voltak; ugy az 1771. 1782. 1790. 1795 's 1805-dik években tartott zágrábmegei tisztválasztások alkalmával a turmezei nemesség közül csakugyan sohasem vön egy is részt: 's az 1790 's 1805-dik években a zágrábmegei tisztviselőkké megválasztott turmezei nemesség azonfelül: hogy a turmezei kerületen kívüli birtokaik is voltak, csupán csak 's egyedül a zágrábmegei nemesség által, de a turmezeiek minden befolyása nélkül választattak zágrábmegei tisztviselőkké.

Ezen mindkét részről felhozottak után lássuk egyszersmind a turópolyai közönség szerkezetének. Zerjavics Ferdinand országos ügyvéd 's nemes Zágráb és Varasdmegyék táblabírája által a zágrábi német újság „Luna” melléklapja 1842-dik évi 82-dik számában „Turópolya 's a magyar vármegyék” cím alatt közölt 's utóbb az azon-évi „Szabadunk” 83 84. 85 számaiban szerkesztői jegyzetekkel kísért fordításban következő ismertetését is: „E közönség — mond Zerjavics — szüntelen osztályos, hatalmaskodási, örökösödési 's más pörök által igen elszegényülvén 's képtelen lévén a terhes költségeket viselni, mellyekkel a pörök vitele a közönséges törvényszék előtt nehezítve, gróf Eszterházy bántól 1735. évből bizonyos rendeletet nyert bizadékké formában, mellynek erejénél fogva minden peres ügyei a közönség grófia előtt döntetnek el csekély taksáért, honnan azok Zágrábmege törvényszékére vitetnek fel. E község gyűléseket is tart, mellyekben falubírák 's több úlnók részeseülnek, 's mellyekben község-grófok elnöksége alatt ke-

vényei szerint az éledő ipar ápolásáról is, jobban mint azt akármelyi védvámok 's emberi rendelkezések tehetnének. Az emberi szükségek egymásután fejlődnek, aránylag lépteket tartván a műveltség előmenetelével; elsőben az alsóbb élvezeti szükségek várnak kielégítést, azután a felsőbbek. Ezen előhaladást tartja maga természetesen állapotjában az ipar kifejlődése is, durvább készítményekről megyen által a finomabbakra. A durvább készítményeket nem szükség védvámokkal őrizgetni, mert a külföldi szorgalmat a csekély árhoz képest tetemesen növekedő szállítási költségek úgyis a versenyből kizárják, úgy hogy az a honi éledő szorgalom sem legelső természetesen kifejlődésének, sem további előhaladásának legkisebb akadályul sem lehet. A hol védvámok szükségesek a honi belszorgalom ápolására, jele, hogy ott a természetes kifejlődés egymásután következő lépéseitől időelöltti értetlen erőszakolással általgrattak, 's a védvámok sürgetése ezen elkövetett hiba létezését tagadhatlanul kiünteti.

Ezerféle panaszok hallatszanak szorgalmunk hátramaradásáról mindenfelé; csak ott uralkodik megfoghatlan néma hallgatás, honnét a hátramaradásnak kétségtelen eredete származik, 's a minek elhárítását semmiféle hatalom sem nem akadályozhatta volna, sem, ha akarná is, meg nem akadályozhatná. Ez az, mit a fentebbiekben közszorgalomnak nevezünk, 's e nevezet alatt különösebben a belközlekedés könnyítettését 's a népnevelést, azaz: az általános felvilágosodás és gyakorlati hasznos ismeretek terjesztését értettük. Ezek nélkül a szorgalomnak lehetetlen feléledni, mert a különben ellenszegülő akadályokkal diadalmasan megvinni 's azokat legyőzni, semmiféle magány szorgalomnak nincs tevétségében. A belközlekedés jó karba tétele 's tartása nélkül, lehetetlen egy okserü mezei gazdaság folytatását képzelnünk, mert nem elég a gazdaságnak külföldi minták szerint rendezése, mert a mi másutt okserü, épen azért okserü ott, mivel másutt van, 's itt, a hol egészen más körülmények találunk helyet, épen azért nem volna okserü. Ezen okserüségi elítélhetőséig pedig multhatlanul megkivántatik, hogy a könnyű közlekedés közbejöttével a szükséges földművelési eszközök könnyen 's kevés költséggel és utánjárással megkivántató mennyiségben 's minőségben beszerezthessenek, a termények ugyanazon könnyű közlekedés segédelmével jutalmasan eladathassanak, vagy pedig biztos keletű vásárpiaconakra akadály 's veszélyeztetés nélkül szállíthatassanak, 's végre, hogy az egész országra kiterjedő általános gyakorlati közlekedés felvilágosító adatokat szolgáltatván, a vidékek helyzeti 's természeti minőségeiről minden egyes vidékeknek szükségai, bővelkedése és gazdagsága ismeretessé lévén, a természetű ipart a szükségek fedezésére lehessen intézni. Hasonló észrevételek 's fejtegetések találunk helyet a szorgalom egyéb ágaiiban is, mind egyiknek mind másiknak felvirágoztatásához kivétel nélkül közlekedési könnyűség és gyakoriság, ezenkívül hasznos gyakorlati ismeretek és tudományok kivántatnak. — y.

Fővárosi hírek és események.

Pest, június 8k. 1844. Tegnapelőtt urnapja volt. A kegyes olvasó tudja, mily nagyszerű buzgalmi ünnepély ez; mindenütt, még a legkisebb helyen is, el szoktak kö-

vetni minden lehető az ajtatosság külső tekintetének is emelésére. Szükséges-e még mondanunk, hogy Pest városa, mint más években, úgy az idén is, azon méltósággal ünneplé meg a szent napot, mellyel azt minden buzgó keresztény ünnepleni szokta. Emelé a szent pompa sokott jelentékenységet az idén az ujonlakult magyar polgárkatonaság díszes tekintete, 's mi ezt annál inkább üdvözöljük az örvendős események sorában, — minél inkább emlékezteti az, külső jelek által is, az idegent, hogy e szent ünnepélynek Magyarhon fővárosában volt tanúja. Kár, hogy a magyar polgárkatonaság egyenruhája oly költséges, mi talán akadályul szolgál, hogy a tesület nem igen számosra fog szaporodni. Igaz, hogy illy ünnepélyes alkalommal már maga illy fényes öltözet is ünnepies; de egy nagyobb számú tesületnek nagyszerűsége tán némileg helyre üthetné, mi az öltözeti fényben hiányzanék. Azonban reméljük a legjobbat; mert kétségtelenül még számosan vannak Pest polgárai közt, kikől bőven telnek ezen egyenruhák kiállítására; de egyik főbb oka az idegenkedésnek még a nemzeti szellem hiánya; majd ha ez egyszer fölébred 's kifejlik, oly nemzeti polgárkatonaságot bírand Pest, minővel méltán büszkélkedhetik mind disz mind — szám tekintetében.

— Meglátogattuk minap Tikos derék hazánkia festési műteremét, 's két képet láttunk, az idei műkiállításra szántat, melly hiszszük, annak díszére válandik. Hasonlag megtekintők Raab festész műveit is, mellyek közt szinte egy költői tárgyat ábrázoló festvényt láttunk, műkiállításunk számára, mellye a felfogást és kidolgozást egyiránt jelesnek találtuk. Csak előre ifju művészek! a fáradozást előbbtöbb siker koronázza! — Műkiállításról szólván önkénytelenül 's igen természetes kapcsolatban a műegyesületről emlékezünk; 's a rosakaratuak minden törzsünködésének daczára is el kell ismerni, hogy ezen egyesület eszelekvősége igen dícséretes. Ha meggondoljuk, hogy, noha a már eddig aláírt részvények sincsenek még mind belizetve, 4000 pengő forintnál több van a pénztárban, épen nem mondhatjuk, hogy az egyesületnek nem lesz elég tevétsége képek vásárlására. Műkiállításunknak nem is az a baja, mintha az egyesület nem vásárolna elegendő, 's aránylag eléggé becses képeket kiállításra, hanem az, hogy magánosok nem vesznek nálunk semmit; pedig ez buzdítaná leginkább a művészeket festvények beküldésére. Mert ha a festész csupán arra számolhat, hogy az egyesület majd tán megveszi művét, de másunnan épen nem várhat vásárlókat, természetesen csökkenni kell a beküldési kedvnek. 'S itt eszünkbe jut a Honderünek egy minapi igen furcsa okoskodása. Szerinte a műegyesület ne vegyen soha többé festvényt a Múzeum számára, mert az egyesület sokkal szegényebb, hogysen illy nemzeti intézetnek ajándokot vegyen. Tegyük ezt inkább egyesek. Boldog isten! ha a magánosok még csak saját hasznukra, saját gyönyörűségekre sem vásárolnak képeket: mikép lehetne föltelni, hogymás számára, ha szinte Múzeum volna is az, valamit áldozzanak? 'S ha áll is az, hogy az egyesület, mint egyesület aránylag szegény, sőt abszolút is szegényebb, mint némely dúsgazdag magánosok, kik tán inkább tehetnének illy áldozatot, mi következik ebből? A Honderü malmára épen semmi; mert tapasztalás tanítja, hogy épen az aránylag szegényebbek aránylag hajlandóbbak is áldozatot hozni a hon oltárára, mint az aránylag sokkal dúsbabbak; 's majd

minden honi — csupán jótékony — egyesületeket is leginkább oly egyének által látunk fentartva, kiknél az öt, hat pengő forintnyi ugynevezett részvény, aránylag sokkal nagyobb áldozat, mint egy némelynek öt hat ezer forint. Épen azért, ha tehát látja az egyesület, hogy magánosok, kik tehetnének, nem tesznek semmit, kötelességeül kell éreznie, bár szegényebb létére is, legalább valamit tenni, mindaddig, míg az aránylag sokkal dúsbabb magánosok valamit tenni — kezdendnek. Aztán in ultima analysi, az egyesület is épen csak egyesek egyesülete; 's ha a magánosok talán azért nem tesznek semmit, mivel csakugyan meg nem bírnának három négyszáz pengő forintnyi áldozatot egy egy képre, — az egyesület részvényesei in corpore, azaz, a hét nyolcz száz magános, együttvéve, csakugyan megbírandja azt; mert hát mennyi esik egyre valamely ajándékba vett képnek árából? — Épen nem látjuk át, miért kellene a Múzeumnak szegényenlenie ajándékot fogadni, habár szegény, de ha a zai egyesülettől? Hisz Magyarháznak csak úgy vergődhetik némileg virágzásra, művészet dolgában úgy mint másban, ha kicsin és nagy, gazdag és szegény honfiulag vállat vet, kezdet fog, 's egymást gyámolítva a nagy célt segíti elő. — A mi pedig a Honderünek indítványát illeti, hogy inkább a Múzeumnak kellene részvényeket venni, 's a nyeredő képeket majd büszke öntudattal aggathatná fel csarnokaiban; ez épen logícátlan logica. Hát ha, bármilyen számú részvény mellett sem nyerne, — (mert ez lehetséges) vajjon mit aggotna fel? vagy ha oly képet nyerne, mint például tavall Szaléé volt: kicsoda büszke öntudat lehetne az, mellyel azt felaggatná? — De így legalább mégis válogatott, 's ha nem minden tekintetben remek, de mégis csak jeles képeket nyer. Vagy kaphatott, nyerhetett volna-e tavall méltóbb festvényt a Múzeum, mint mellyet neki az egyesület adott — Márkó Károly pompás nagy tájképét? — Más volna, ha nem nyereszkedő részvényekkel, hanem vásárlóul, vevőül lépne fel évenként a Múzeum, 's válogatna minél többet, minél jobbat! Ah, már ez derék volna; már ez csodítené a művészeket is versenyre. 'S adja isten, hogy minél előbb így legyen!

— Mint halljuk, minap Budán egy utcaközvető legény felakasztotta magát. Nem tudjuk, mi vitte szegényt e lépésre; talán pénzügyi kétségbeesés. Ha megtekintjük némely újabb pesti burkolásinkat, csudálkozunk kell, hogy több burkolólegény nem esik kétségbe — saját munkája fölött. — A sz. ferenczi teret is megföldözgatták; hanem az bizony csak olyan, mint mikor a cigány fekete foltot rak a veres nadrágra. Hihetőleg az urnapi ünnepély kedvéért történt ez is, a mi történt, hogy legalább a legértiasibb gödrök némileg ki legyenek egyenlítő. Sajnáljuk, mert itt valóban elmondhatni: így nem egyengetik az Urnak utait!

— Ismét egy eredeti módját találták fel, vagyis inkább újíták meg a „lelőzés“nek. A zsidópiacokon két egyén, — gondolhatni, kik? — hangosan alkuszik egy tájpiapára, 's hosszas alkudozás után az egyik — ki t. i. a vevőt játszá, hat pengőt ígér. Egy arra menő fiatal ember, ki még nem igen ismeretes azzal, mikép szokták az emberrel Pesten a tan-pénzt megfizettetni, kedvet kap a pipára, 's oda lépven hallgatja az alkut. Gondolja, ha zsidó is hat pengőt ígér, csak meg kell érnie az árt, — 's hogy megkaphassa a pipát, inkább félforinttal többet ajánl. Kívánsága teljesül. Alig mulik félóra, midőn hiteles helyen megtudja, hogy a pipa alig ér nyolcz váltó

belbéli ügyeik elintézetnek. Ez előjárói hivatal évenkénti választás alá vette, tehát ingatag, a választók kényétől függő. E község tehát nem ismer földesuraságot, minthogy nemes létére urbéri szolgálattal sem tartozik; egyébiránt az egész község (minthogy külön porta birtokában nincs) minden politikai ügyeiben Zágrábmegye alá vettelve, mellyel, valamint más hatóságokkal, levelezni nincs fölhatalmazva, hanem csupán joga van a többi községekhez hasonlólag, panaszát a megyére folyamodásban benyújtani, úgy azután a vármegye, határozatát egy szolgabíró által a községnek tudtára adja. — Im ez az, mit Zerjavics Ferdinánd ur — mint országos ügyvéd 's ns Zágráb és Varasdmegyék táblabírája — tehát hivatásánál fogva a türmezei kerület belszerkezetének tudományával bíró ennek megismeretéseül közleni kívánt azokkal „kik — szerinte — a nélkül, hogy a Horvátországban létező belső igazgatásba mélyebben betekintettek volna, a turopolyai nemes községnek — Zágrábmegye tisztújításából állítólag erőszakosan lett kizáratása miatt, egész Magyarországot pártolásra felszóllító körlevele következtében, gyámolítására nyilatkoztak; — 's hogy kitűzött czéljának — mint értekezése előszavában kijelenté, „a közönséget némileg felvilágosítani a turopolyai község szerkezetéről“ csakugyan némileg felelt meg; legyen szabad minden kábitó önhittség nélkül reménylenünk: következő, biztos adatokból merített mondanóink bebizonyítandják:

Türmező nemessége a fentebb elsorolt 22 község között két „Lukavecz“ és „Goricza“ nevű várral bír, védői és vásári jogot gyakorol, nagy terjedelmű erdeje 's közlege-

lője lévén, mindezekből saját jövedelmet szed; saját kebelbéli tisztikara, melly azonban csupán a helybéli ügyek elintézésével foglalkozván, valamint a megyei tisztikarnak Türmező területében, kizárólag fentartott hatóság körébe nem avatkozhatik, úgy ennek személyesitőjeül sem tartható, a mennyiben t. i. a zágrábmegyei alispán eljárás körébe tartozik minden a türmezei kerületbeni utakrai föfelügyelés, ugyszinte az itteni malmok törvény értelmébeni szabályozása; ezenfelül ugyanezen alispán elnökösödik a kizárólag Zágrábmegye törvényszékének vagy közgyűlésének elintéznél, minden Türmező területét érdeklő politikai ügyek elintézésénél, 's illetőleg a nemesedési 's egyéb felvitel útján e megye törvényszéke elibe hozott perek elintézésénél; — továbbá a türmezőbeli nemeseket terhelő adosságoknak az 1823: 107dik t. cikk értelmébeni bejegyzésével szinte kizárólag a zágrábmegyei jegyzőhivatal foglalkozik. — mint szinte ugyanezen megye pénztárnoka kezeli a türmezeieknek a megye pénztárába illető 's alább említendő adózárait; — végre saját szolgabírája nem lévén Türmezőnek, ennek uriszékének a zágrábmegyei szolgabíró van jelen, 's ez hirdeti ki a megyének e terület lakosait is lekötelő határozatit. — 'S ez azon viszony, melly Zágrábmegye tisztikara 's Türmező nemessége között kölcsönösen létezik. — Lásuk most, maga a megye 's a nevezett kerület közti viszonyt.

Mária Terézia királynéknak 1770dik évből kiadott udvari rendelete által a türmezei nemességet egyenkinti nemességnek törvényesítő per útján eszközöndő bebizonyítására utasította. de csak hamar etől 1774dik évből feloldotta 's

kerületbeliek korábbi nemesi minőségökben hagytak. 1781dik évből a zágrábmegyei nemesekkel egyetemben irattak össze; így szinte az 1830dik évi majus 24kén tartott zágrábmegyei tisztújítást előzőleg a türmezei gróf 's két zágrábmegyei táblabíró által 1828dik évből teljesített összeírás — mellynek sommázatát fentebb közöltük — Zágrábmegye által teljesen elfogadtatott, 's csak utóbb, a most említett tisztújítás alkalmával kezdé korlátozni Zágrábmegye a türmezei nemességet egyenkinti szavazhatása gyakorlatában; minek következtében az illetőknek legfelső helyreii folyamodására a kihallgatandóknak kihallgatása után Zágrábmegyéhez 1831dik évi július 12ről 19154 szám alatt a nmg. magy. Helyt. tanács utján következő legfelsőbb rendelés érkezett: „Illustrissimi Reverendissimi etc. etc. Suam Majestatem Sacratissimam in ordine ad quaestionem circa jus nobilium campi Turopolya in restaurationibus Comitatus hujus ad electionem magistratus publici singillatim votis concurrenti, — recens altissimo obtutui demisse substratum, elementer resolvere dignatum esse: ut in futurum cuivis campi Turopolya vero et indubitato nobili seu extra campi recintum alibi in gremio Comitatus possessionis sit. seu minus, legale in eligendo magistratu Comitatus singillatim voti jus salvum relinquatur; — eo: ne quis reali nobilitatis praerogativa haud gaudens sub specioso titulo nobilitari privilegio abutatur, invigilare caeteroquin non tantum ad activitatem, sed immediatam comitatum obligationem pertinente. Quae proin altissima Resolutio Regia Praetitulatis Dominationibus Vestris pro congrua directione et stricto in futurum obser-

forintot. Ez aztán műnyelven annyit tesz, mint „speculiren.“ Nem hagyhatjuk érintetlenül a Tageblattnak azon botor észrevételét a minap említett magyar színházi tolvaj iránt. Ő t. i. előadásunkat úgy fordítja el, mintha a németekre akarnók rá fogni, hogy tolvajok, mivel azon egyén németül mentegődött. Nem úgy uram, Tageblatt uram! csak maradjunk szépen a kerékvágásban! Mi ott elég világosan kimondtuk, hogy azon egyén egy szót sem tudott magyarul, 's mégis magyar drámát ment nézni; mivel pedig ott lopott, tehát világos, hogy nem drámát nézni, hanem egyenesen lopni, azaz lopási szándékkal ment oda. Ez az ultima differentia. Most pedig még azt is megmondhatjuk, hogy biz az is zsidó volt, miről egyébiránt, sem mi, sem ön, sem senki nem tehet. — Csak azon egy figyelmeztetésünket vegye figyelemre a Tageblatt, hogy, ha még illyféle elferdítésekkel nevelésségek akarná tenni állításunkat a német közönség előtt, mely természetesen lapunkat nem olvassa: fogunk találni utat, hogy eléle szándékos elferdítéseit a németül olvasó közönséggel is megismertessük. Pedig vajmi sok van ám már a rováson! Kérjük, fordítsa át ezt is németre.

— Egy könyvre teszünk figyelmesekké tiszt olvasóinkat, mely csak a napokban került ki sajtó alól, 's mely épen olly érdekes és korszerű, mint a milly tartalmas. Címe ez: „Esküdt-székéről, tekintettel az alsó-táblai szónoklatokra. Irta Kállay Ferencz.“ Ára füzve 30 kr. peng. A tudós szerző neve, irodalmi eddigi működése, elegendően kezkeskednek a munka becséről. Olly fontos kérdés iránt, mint a „Juryk“, ha még annyi oldalról jöne is a felvilágítás, nem volna felesleges; nálunk pedig, hol illyesmí olly gyéren történik, valóságos nyereség az a körüli felszólalás.

— Legújban megjelent mint Hartleben Konrad A. sajtója Galletti J. G. A. Egyetemi Világismeretének IX. kötetének, Magyarországhoz alkalmazva dr. Vallás Ant. m. tud. társasági r. tag 'stb. által, ellátva Délamerikának színezett földképével. Tartalma: Szahara sivatagja az oázokkal. — Szudán. Szenegambia. Délafrika (A keleti tengerpart országai; nyugoti part országai. Belső Délafrika. Kapföld. Az afrikai nyugoti és keleti szigetek. Rövid története Afrikának 's átnézete az afrikai státusok és országoknak. — Ugyanezen füzetben megkezdetik Amerika: jelesül A. Északamerika I. Legészakibb vidék: (Grönländ. Uj-Friesland. Északnyugoti part. Nyugoti sarkföldek. A szabad indianusok hona) II. Britt gyarmatok. III. Északamerikai szövetséges státusok. IV. Mexico. V. Középamerikai egyesült státusok. B. Nyugotindia. — A nemokára megjelenendő tizedik füzettel be lesz fejezve ezen olly érdekes és nagybecsű földirati statisztikai és statustörténeti Encyclopaedia.

— A magyar szépirodalom mezején kedves tünemény a legközelebb megjelent Kerényi Frigyes (más nével, Vidor Emil) Költeményei, 1 kötetben, mely mű 110 különféle, többnyire lyricus verseket tartalmaz, szép correct nyelven írottakat; az egészet gyöngéd érzélem, lángoló hazaszeretet 's egykettőt kivéve, költői ihlettség lengi át. Tán leend alkalmunk később majd Tárcazánkban kissé bővebben e munkáról emlékezhetni. Nyomatott Landerer és Heckenastnál; ára 1 p.ft.

— A pesti Medard-vásár végződésén, róla csak azt írhatjuk, hogy az általában véve nem igen élénk volt; a kézmű árúk az utóhétkben sem igen örvendhetek kitűnő nagy keletnek, hiányozván a vevők és készpénz. Az

előhétkben csak a közönséges morvaországi posztónak akadt gyors vevője, ámde ára ennek sem emelkedett feljebb. A birka-gyapju minden nemére nézve élénk vásár volt, 's különösen a finomabb egynyiretűnek mázsája a mult évhez képest több pengő forinttal, a kétynyiretű téli gyapjúné pedig szinte egykét forinttal magasabb áron kelt. Már eddig tetemes mennyiség szállítottatott el, 's még folytonosan történnek vásárlások. Gubacsnak mindvégig nyomott ára volt. Fagygyú és hamuzsír iránt még csak kérdés sem történt. A nyulbőr ára kissé alább szállott. Gyapjas juh- és mindennemű bárny-bőrök nagy mennyiségben 's igen jó áron keltek. A nyers bőr árában sem mutatkozott kitűnő, jobbnak nevezhető változás.

Ő cs. k. Felsége Macher József fogalmazó-gyakornokot a közöns. udv. kamaránál ugyanott tiszt. fogalmazóvá; továbbá a veszprémi káptalanál megürit kánonokságra Szabó László püsp. lyciumi tanítót, 's Hoszú Márton kaposvári lelkész legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Császár- 's királyné ő Felsége Thurn-Taxis Aurora hercegnőt, született Bathányi grófnót, udv. palota-dámájának kinevezni méltóztatott.

Országgyűlési tudósítások. Előleges közlés.

Junius 4én a CCIX. kerületi ülésben a városok rendezése iránt kelt 2dik főrendi üzenet tárgyalása folytán a polgár-képesség nagy fontosságú kérdése került szőnyegre. E tárgy iránti közeledés tekintetéből B—d megye követe olly indítvánnyal lépett fel, 's mielőtt ez pontonkinti tárgyalás alá vétetett volna, hosszas vitaközös keletkezett a KK. és RR. első szerkezetének pártolói 's azok közt, kik az előterjesztett indítvány mellett nyilatkoztak. A vitaközös azon főkérdés körül forgott: kívának-e a KK. és RR. első javaslatukon módosítani? E kérdés vitáját az ellenzéknek különböző értelmezése, a haladási párt kötelességeinek több oldalról előterjesztése 's az országgyűlés iránt keletkező bizalmatlanság okainak fejtegetése érdekesíté. Ellenében a tábla többségének, mely az előterjesztett indítványhoz látszott hajolni, vitaközös közben csak azon néhány követ nyitott, kik első tárgyalás alkalmával a polgárképességet mindazokra ki akarják terjeszteni, kik bármely kis mértékben is adót fizetnek. A fő kérdés szavazat alá bocsátatván 29 megye 19 ellen elhatározá a SS §. módosítását. A szerkezet mellett szavaztak: Zemplén, Gömör, Heves, Bereg, Ugocsa, Bihar, Csanád, Arad, Temes, Torontál, Trencsén, Vas, Nógrád, Zala, Zólyom, Tólna, Bács, Verőce, 's a főrendi szerkezet félrevelése után Hont; — Nem szavazott Ung. Ekép elhatározatán a módosítás: az ülés elején elő terjesztett b—di javaslat közirat alá bocsátatott.

Junius 5kén a CCX. kerületi ülésben a polgár-képesség iránt tegnap előterjesztett b—di indítvány pontonkinti tárgyalás alá vétetvén: hosszas vitaközös keletkezett annak a) pontja felett, — mely polgárképességgel ruházta fel azokat, kik a város területében telek-könyvileg nevékre irt házat egy év óta bírnak. — Vita közben némelyek a polgárképessítő telkek közé kívánák soroztatni a pusztá telkeket is; mások ellenben a házakra nézve bizonyos értéket kívántak megállapítani, nehogy a kunyhók is polgárképessítő házaknak tekintessenek. A különböző vélemények hosszas küzdelmél szavazás követé, mely az a) pontot 29 megyei többséggel állapítá meg. Értéket kívántak a házakra nézve: Pozsony, Nyitra, Sopron, Trencsén, Liptó, Somogy, Győr, Baranya, Fejér, Esztergom, Mosony, Pest, Szerém, Sáros, Szatmár, Szabolcs, Szepes, Békés, Krassó. Nem szavazott Ung. — A b) pont polgárjogot ad azoknak, kik a város területében más olly fekvő tulajdont egy év óta bírnak, melynek értéke kis városokban 200, középvárosokban 600, nagy városokban 1000 p. forinttal felér. E pontra nézve háromféle ágaztak a vélemények; azok, kik magasabb qualificatiót kívántak, e pontnak kihagyását sürgeték; mások ellenben a fekvő birtok egy nemére sem kívántak értéket szabni; e két vélemény közt közép uton járt azoké, kik a javaslatba hozott b) pontot pártolák. Hosszas vitaközös és szavazás után határozatúl mondatván ki, mikép a KK. és RR. a házas telkeken kívül minden más fekvő birtokra nézve kívánják az érték megszabását: e határozat után 24 megye 22 ellenében a b) pontot is elfogadá. Ez értelemben szavaztak: Liptó, Hont, Győr, Veszprém, Baranya, Fejér, Esztergom, Mosony, Árva, Verőce, Szerém, Abauj, Sáros, Szatmár, Szepes, Borsod, Torna, Ugocsa, Máramaros, Békés, Arad, Krassó, Somogy, Szabolcs. Nem szavaztak: Nyitra, Bács, Ung. A polgárképességre vonatkozó többi pontok még tárgyalásra várakoznak.

Junius 6án urnapi szünet.

A Majus 24kei CCIII. kerületi ülésben, mielőtt a t. RR. a napirendre, a szabad községekről törvényezik feletti tanácskozások folytatására átmentek, Bihar megye 's Kaproncza városa új követeinek bemutatása történt. Átadott azután az elnök által Dessewffy családnak Eszék városára nézvesti kérelme, ugy szinte a pest-fiumei vasut vállalat iránti folyamodás, végre a Luiza-ut-társaságnak nyilatkozása 's kérelme. Mindezen irományok fel sem olvasva az illető biztosságokhoz véleményadás végett utasítottak. Felolvasaték azután a szabad községekről törvényjavaslat 's a tegnapi e tárgy vitaközös csak igen röviden folyának. A törvényjavaslat melletti gyámokok abban pontosnak leginkább ös-sze, hogy ezen községeknek legfontosabb jövődjök van, mert ezekből fog idővel kifejlődni a nemzet magva, ereje. Azon osztály t. i. mely e községeken alul áll, még a földesur hatalomnak van alávetve 's így polgári jogok gyakorlására még egészen nem alkalmas, az e községen felül álló osztály pedig egy kiváltságos magában elzárt testület. Ezen községeknek minél többjeit, kivált a népesebbeket 's vagyonosakat a megyei rendszerbe be kell fogadni, nehogy privilegium után gyáva kir. városokká váljanak. — Igy azután szabadság helyett szolgásgot nyerne; néhány ember tanácsnoki ranggal felruházatik, 30, 40 választó polgár elzárkozik, a polgárok tömege pedig egyszerre csak észreveszi hogy szabadságát elvesztette. E községek most tulajdonképen semmi bizonyos hatóság alá nem tartoznak, mintegy törvényen kívül állanak, mintha chinaiak volnának. Az előleges elrendezés azonban az illető megyékre bízandó, melyek előtt a helység körülményei legjobban tudják. Jelenleg még e kérdéstől csekély hasznót várhatnak az illető községek 's csak a jövő országgyűlés segédhetend voltakép a bajon. Minden intézkedés most csak előkészületnek tekintendő. — Ezen elveknél fogva a törvényezikely némely módosítással elfogadtatott, melyek leglényesebbje abban áll, hogy a 2 §-nak azon rendelete, hogy az ekép rendezett szabad község annyi képviselőt küldjön, mennyi az illető község összes lakosainak száma háromszázzal elosztva — kihagyatott, hiután már a megyék elrendezésénél is minden szabad községnek, sőt k. városnak 's egyéb hatalmas testületeknek is csak egy képviselő rendelkezett. Elég leend tehát elején egy voks minden községnek, a többi majd a körülmények 's az idő kifejtendik. Ezek következtében a törv. cikkely mostani alakjában így hangzik: — Törvény cikkely a szabad községekről. A megyék kebeleikben lévő olly szabad községeket, melyekben az urbéri tartozások nem léteznek, habár az uralom meg nem szűnt is, szabály által ugyanazon elvek alapján fogják rendezni melyek a Jász-kun községekre nézve a (O) törvényben megállapitva vannak. 1. §. Ezen szabály alkotásában a községek, illetőleg az uralom megszűntetése iránt a földesurak is kihallgatandók; de a megye fogja megítélni, a fenebb idézett törvényben foglalt rendeletek a helybeli körülmények között mennyire lehetnek alkalmazhatók. 2. §. Az ekép rendezett szabad községek a megyei köz-

vamine intimatur. Datum etc. mint fentebb. — Mely intézmény következtében Zágrábmegyének 1831dik évi szeptember 5dik napján tartott közgyűlésében hozott határozata következő „Ex actis Generalis Comitatus Zagrabienensis 5ta et sequentibus mensis septembris 1831. diebus Zagrabiae celebratae congregationis Articulus XI-us. De quaestione circa jus nobilium campi Turopolia in Restaurationibus Comitatus hujus ad electionem magistratus publici singillatim votis concurrendi qualiter superata: „Dignabatur Excelsum Consilium ope b. gr. dno 12ae Julii a. c. Nro 19154. emanati Intimati universitati huic pro congrua directione et stricto in futurum observamine significare: Suam Mattem sacratissimam in ordine ad quaestionem circa jus nobilium campi Turopolia in Restaurationibus Comitatus hujus ad electionem Magistratus publici singillatim votis concurrendi recens altissimo obtutu demisse substratam, clementer resolvere dignatam esse: ut in futurum cuivis campi Turopolia vero et indubitato nobili seu extra campi recinctum alibi in gremio Comitatus possessionatus sit, seu minus, legale in eligendo magistratu Comitatus singillatim voti jus saluum relinquatur; — eo: ne quis reali nobilitatis praerogativa haud gaudens, sub specioso titulo nobilitari privilegio abutatur, invigilare, caeteroquin non tantum ad activitatem, sed immediatam Comitatum obligationem pertinente. — De qua altissima Resolutione Regia fatum campum nobilium Turopolia medio Domini Ordinarii Judium Joannis Raizner eo subjuncto edocendum conclusit Universitas, quod singuli et cuncti ex quaestione nobilium Turopolitanis — huc tamen non intellectis illis, qui ad-

usque gremialium nobilium illati ad actum restaurationis magistratum semper invitati sunt, ad electionem magistratum proxima aut futuris restaurationibus votis suis concurrere volentes coram Sedria Comitatus hujus praevie nobilitatem suam legitimare teneantur, neque antea quam praescripta via nobilitatem suam hicce legitimaverint, ad exercitium hujusmodi nobilitatis praerogativae admittendi sunt. Ipsa in reliquo praevia altissima Resolutione Regia velut mentionatis Turopolitanis in obversum praevigentis usus, eorumdem regulativi et compromissi amplius haec in parte jus tribuente, pro praegravio in Comitibus proponendo praenotata existente.“ (Folytatatik.)

Egyveleg.

(Vad törpék.) Havris ismeretes angol utazó, egy „Highlands of Aethiopia“ című, legközelebb megjelent igen becses utazási rajzában többek közt imezeket közli: „Tul a roppant kiterjedésű pusztán, mely délszakon a kafferek tartományának határszélét képezi, laknak a doko-k, egy tökéletesen vad törpe-nép; emberek, kik csupán 4 lábnyi magasok, bőrkötőt olajszínű, 's a majmokhoz legközelebb állnak. Nekik sem bálványaik, sem templomaik, sem szent fáik nincsenek, 's csak homályos sejtelmek van a legfőbb lényről, kihez szerencsétlenség idején igen sajátos módon imádkoznak; ekkor t. i. fejükre állnak 's egy fa tör-

szökéhez támaszkodva körülbelül ezen könyörgést mondják: „Mi csak hangyákat eszünk 's töled semmit sem kívánunk. Te felőni 's tenyészni hagytál bennünket, miért hagysz leveretni?“ Ezen dokok hona egy sűrű bambuserdő, melyben magoknak eseten 's minden esin nélküli viskókat építenek. Náluk király, törvény, mesterség, fegyver ismeretlen; nyájuk nincsenek, ők nem vadászok, nem szántóvetők; eledelek: gyümölcs, gyökér, egerek, kigyók, hangyák és méz. Még a tüzet sem ismerik. Mindkét nembeli egészen meztelen jár. A férfiak egy bambus darabkával átllyukasztják füleiket, — 's egy a kigyók hátrgerincz-rostjaiból készített nyakkötő — egyetlen ékszerük.“

(A franciaországi borkereskedés csökkenése.) Mintegy 50 év előtt csupán Bordeauxból 18.000 tonna bor szállítottat Angliába és Irlandba; jelenleg pedig egész Franciaországból Anglia, Irland és Skóciába csak 3000 tonnányi vitelik ki; szinte 50 év előtt az egyetlen Gay me tartomány 7000 tonna bort szállított Svédországba, most egész Franciaország csak 950 tonnát. Szinte 50 év előtt csak maga Bordeaux 12000 tonna bort küldött Oroszországba, most egész Franciaország nem többet 4000 tonnánál. Poroszország is 50 év előtt magából Bordeauxból 15000 tonnát kapott, most pedig, midőn a vám-egylet ezen kereskedelmi cikik körét háromszor nagyobbra látítja, egy 1842dik évi áttekintés szerint csak 5077 tonna szállítottat Poroszországba.

és választógyűlésekre különve egyegy képviselőt küldenek és ezen képviselőknek egyenkinti szavazatuk leendő. 3. §. A megyék ezen rendezési szabályokat az azoknak alkotását követő első országgyűlés elibe bemutatni kötelesek.

A maj. 29kei CCIVik kerületi ülésben (elnökök: Bossányi Nyitra's Szentpályi Ugocsa megyék követei. Jegyzők Szentkirályi és Vukovic; tollvivő Komlósy urak) mindjárt az ülés megnyitásával az elnökség Fels. urunk holnapi dicső névnapjára's a szokásosüdvözlő felírásra emlékeztetvén a t. KKat, azonnal Palóczy neve minden oldalról hangzott, s ime a magy. törv. hozás jegyzőinek agg prototypusa legott felolvasá az eleve elkészített felírási javaslatot, mely is köztetszéssel elfogadtatott. Jelenté azután az elnökség, hogy Zágráb városa köv. bemutatta legyen Körös sz. k. városnak őt az orsz. gyűlési követséggel megbízó levelét. — Napirendre kerülvén most Turopolya-kerületnek rendezése, annak követe megköszöné ugyan a t. KK. atyái szándékát, de kénytelenítették küldői meghagyásából kijelenteni, hogy ők a tervezett elrendezésnek — területök csekély-sége's forrásai szűke miatt — csak úgy vehetnék hasznát, ha ns Zágráb vármegyének szavántuli járása Turopolyához bekebelezetnék. Ezen bekebelezés nélkül küldői sem az igazgatás költségeit, sem a kerületöket keresztül hasító országutak fentartását nem győzik, miután minden oldalról nyomtatják; miért? a t. KK. legjobban tudják. Azért kijelenti, hogy a szavántuli járás bekebelezése nélkül Turopolya kerületét koordinálni nem lehet. — Ezen kijelentést egy alsó hárszéli követ oly lényegesnek tartá, hogy mindenekelőtt felveendőnek vélte azon kérdést: eleget tehetnek-e a t. KK. Turopolya követe kívánságának? A szónok ezt teljesen lehetetlennek's a KK. hatalmán kívül fekvőnek állítá, minthogy itt egy megye kiegészítő részének elszakasztása forog fen, melyet pusztá kérelem következtében elhatározni nem lehet. Ha tehát ezen kérelem mint *conditio sine qua non* adatott elő, akkor természetesen az egész koordinációt abba hagyni kellene. — Nem egészen ezen véleményben volt két megyei követ, kik különbséget láttak a *jurisdictio's* a *proprietas* között. Az elsőre nézve vannak számos példák, hogy a törvényhozás a könnyebb's ezélszerűbb igazgatás miatt, több megyék területét megváltoztatja, részeit elszakasztotta's máshová bekebelezte, sőt egész testületeket is egyesített. Így történt Pest, Pilis és Solt, Heves és Szolnok, Gömör és Kis-Hont, Bács és Bodrog's több megyékkel, így az inelavált területekkel; sőt magával Zágrábmegyével, melybe szinte a régi Szeverin megye bekebelezetett; s így ismét a közigazgatás tekintetéből egy részt tőle elszakasztani lehet, miután e szavántuli járás bekebelezése után is még száz négyszög m. földnél nagyobb területe maradna, mi az igazgatásra nézve untag nagy kiterjedés. Ha tehát az ország szüksége megkívánja, vétecsék el valami a nagyobb testülettől és egyesítessék a kisebbel. Így tehát nem osztoznak K. megye követeinek nézetében, hogy ezert már az egész elrendezéssel felhagyni kellene. — Ezen okoskodások épen nem elégték ki az illető követet. A felhozott példákat a jelen esetre alkalmazhatónak nem tartá, mivel az összeolvasztott testületek hason természetűek voltak, megye megyével egyesülvén; s itt is a történet utmutatása szerint azért történt az egybeolvasztás, mivel a kisebb testület az igazgatási költségeket nem bírta. Ennek tehát az volna következtetése, hogy a magát fentartani nem tudó kis Turopolya a szilárdul fenálló Zágrábmegyének bekebeleztesse, nem pedig hogy ezen testületnek egy része elszakasztassék egy másik kicsinynek gyámolítására. Zágráb nem panaszkodik; fenállott eddig is mint törvényes municipium, az okot pedig most Turmezőről veszszük, nem Zágrábról. Ha ez panaszkodnék, hogy kiterjedése oly nagy, miszerint közigazgatási hivatásának meg nem felelhet, akkor lehetne a felesleget valamely kisebb testülethez csatolni. De ezen testületnek minden esetre a másiknál homogennek, azaz, szinte municipiumnak kellene lennie. De mit látunk itt? Egy kis privilegialis még csak most koordinálandó kerület, mely egészen másképp adminisztráltatik, azt kívánja, hogy egy független, önálló régi municipium kiegészítő része vele összeolvasztassék. Így tehát ez utóbbinak municipalis természete megszűnnék's privilegialissá válnék. Pedig elfogadott elve ezen táblának, hogy a privilegialis állapot a municipalisnak alárendeltesse, nem pedig megfordítva. Ezen elvnel fogva rendeltetett meg a városokban lévő curiák bekebelezése, noha kiváltságaik többnyire sokkal régiebbek az illető városok lételénél. Ezen elvnel fogva határozatott még csak tegnap a szabad községek elrendezése, nehogy privilegialis állapotért folyamodjanak, hanem inkább a municipalis rendszerhez kapcsolassanak; itt pedig a privilegialis állapot a municipalisnak elibe tétetnek. De mindezeket mellőzve ellenmondhatlan tény, hogy eddig minden, még a legkisebb expropriáció is országgyűlési biztosságok útján történtek, s most egy kis privilegialis kerületnek egyszerű kérésére, meg sem hallgatva Zágrábmegyét, csak amugy rendeltessék el a kikebelezés. Előre tehát arról kell tanácskozni: hajlandók vagyunk-e ezen kéremsnek figyelembe vételére? azután arról: helyesnek tartjuk-e a kívána-

tot, sikert kívánunk-e neki szerezní? 'S azután volna csak meg hallgatandó Zágrábmegye's a többi előkészületek megteendők, míg a kérdés az országgyűlési tractatusok tárgyává lehetne. — Nem sok lényeges hozatott fel ezen okok ellen's miután a turopolyai követ némelly kért felvilágosítására kielégítő választ nem adhatott, az egész tárgy jelenleg elhalasztatni rendeltetett. — Fiume és Buccari-kerületek elrendezése kerülvén azután napirendre, a jegyző azon észrevételt tevő, hogy miután ezen elrendezés a szabad királyi városok elrendezése alapelvei szerint történt, az ez utóbbiban a két tábla közti alkudozások következtében megváltozott elvekre figyelemmel lenni kellene. Mely észrevétel helyesnek tartatván, az egész a III. Részig eljutott elrendezési tanácskozások ezen nézetből folytattattak. Legnagyobb részben a választmányi szerkezet megtartatott, néhány localis érdekek tekintetbe vételével.

A maj. 31kei CCVik kerületi ülés, tárgya: a tenger-melléki kerületek rendezésének folytatása. Mielőtt felvételre volna a napi rendre kitűzött tárgy, az igazoló választmány jegyzője felolvasa Körös városa követeinek megbízó leveléről szóló választmányi jelentést; mely alkalommal jelenté egyszerűs mind, hogy a kereskedési tárgyban kiküldött választmány munkálata bevégeztével, átadatván a magyar gazdasági egyesület folyamodása is; azt hasonlóul már bevégezte, s munkálata nyomtatásban meg is kapható. Mit a RR. tudomásul vevén, hitelesített a Turmezei kerület érdeklő izenet, — mely miután ezen kerület minden belső viszonyaira nézve függetlenitni kívánták a RR. Zágráb megyétől, nem akarva kimondani benne oly elvet, mely nem csupán Turopolyanak, hanem Kővár vidékének is árthatna — egészen ujonnan fog szerkesztetni. — Ezután következett a kitűzött tárgy, mely a IIIk résztől kezdve egészen be is fejezettek. Benne ezen szó „város“ mindenütt ezzel „kerület“ cseréltetett fel, 's minthogy itt is a sz. k. városokban követt rendszert ohajjják a RR. bevinni, különben is abban a FÖRRkeli egyezkedés következtében igen sok változott meg, több §§ok általánosan felváltattak a városi törvényjavaslataban foglalt §§kal, másokhoz pedig ugyan azon munkálattól részletes és világosb törvény léteztetése végett több §§ok adatván, — 12 óra előtt bevégeztetett a mai napra kitűzött tárgy. — 12 óra után személy-nök ő nmlga megnyitván az országos ülést, melyben — a kerületi elnökség bemutatván ő Felsője névnapjára készített köszöntő feliratot és az igazoló választmányának Bihar, Temes, Baranyamegyék, Hajdukerület, Kaproncza és Körös városa követeinek megbízó leveleikről beadott jelentését az ujonnan elválasztott követe neveinek az országos naplóba leendő beiktatása végett, — felolvastatott és átküldetett a köszöntő felirat, mit a mlgos FÖRR. elfogadván, elegyes ülésre hitták meg a RRket, honnan orsz. bír. ő exc. elnöktele alatt az üdvözlő felirat primás ő hgsége's az elnök aláírásával szokott módon expediatlatott's fel is küldetett.

Az üdvözlő felirat így hangzik: Felsője'sat. Mindazon áldások és kegyelmek, melyeket az isteni imádató jószág Felsőgeddel közöl. azon hű magyar nemzetet, mely törvényes királyában szabad alkotmánya és törvényei szentsége, polgári boldogságának e főkinése örjéti tiszteli, a kedvező gondviselés iránti buzgó hálával's közörmössel töltvén el. jelenleg is, midőn az egymást felváltó napok során Felsőged dicső neve évi napjának ismétli szerencsés felvirradását szemléli, hō keble azon tiszta indulatoktól van lelkesülve. Midőn tehát Felsőged becses élete terjedéseért az istenség előtt közhálának és köszönetünk szíves áldozatát mutatjuk be, 's hozzá azon könyörgésünket emeljük fel, hogy Felsőgedet, boldogul átélendő még sok esztendővel's mindenhatósa szent őtalmával továbbá is áldja és tartsa meg, dicső országglása egész idejét pedig a jelen és utókorra boldogítólag ható időszakká tegye; Felsőgedet hódoló tisztelettel arra kérjük, hogy ezen az egész nemzetel közös, Felsőged iránt viseltető örök hűségünk és hűi szeretetünk tisztaságához mért kívánatunkat tölünk ez alkalommal is fejedelmi és atyai jó szíve előtti tetszéssel fogadni méltóztassék. Kik egyébiránt'sat.

A junius 1ső CCVik kerületi ülésben napirenden vala mint már előleges közlésünkben érintők, a sérelmek és kívánatok rendbeszedésére a jelen orsz. gyűlésről kiküldött országos választmánynak tudósítása. A tanácskozások kezdete előtt egy megyei követ azon indítvánnyal állott elő, hogy ezen sérelmek's kívánatok jövendőre nem a jelenleg követett mód szerint terjesztessenek fel, hanem az előforduló esetekben minden megye külön tegye legott a felterjesztést, mi által nem csak az orvoslás gyorsabban megtörténhetnék, hanem a sürgetés is könnyítették; a *jurisdictio* nem fognak támaszkodni a sérelmek compagesébe, melynek csekély eredményét már anyi országgyűlés óta tapasztaljuk. — Ezen indítványt némellyek korainak, mások ellenben későnek találván, a többség pedig elmellőzendőnek vélvén, noha az illető követ nézetét bővebben kifejtvén nyilatkozatá, hogy megyéje az előterjesztés nagyszerűségével meg nem elégszik, hanem sikert kíván, a RR. a napirendre átmentek. — Felolvastatték mindenekelőtt az illető küldöttség jelentése, melynek tartalma ez: A sérelmek és kívánatok összeszedésével és szerkesztésével

megbízott országos választmány, nm. gróf Batthyáni Imre főlovászmester elnöktele alatt összeülvén, — mielőtt kiküldetése érdemébe bocsátkozott volna, annak néhány tagja kívánta, hogy mind az elnök, mind pedig a tollvivő a küldöttség által választassék, a többség azonban az eddigi gyakorlatnál maradt. E kérdésnek illykép lett elintézése után a választmány további munkálkodását folytatván, — most is azon — cs. kir. Fhgsége's a m. FÖRR. 's t. KK. és RR. előtt ismeretes rendet követte, mely szerint az I. osztályba az vármegyéknek és sz. kir. városoknak abbeli közönséges sérelmei's kívánatai, melyeket ő Felsőgednek felterjesztetni javasol; — IIba az egyes vármegyéknek szinte felterjesztendő sérelmei's kívánatai; — IIIba Horvát, Dalmát, és Slavonia országoknak hasonlóul felterjesztendő közönséges és egyes sérelmei's kívánatai vannak helyzetetve; — 's IV. osztályba a szabad kir. városoknak szinte felterjesztendő külön sérelmei's kívánata; — Vbe olyan sérelmek's kívánatok, melyek vagy a rendszeres munkák megvizsgálására, vagy a maguk helyére's illetőleg külön indítványozásra tartozandóknak, vagy épen fel nem terjesztendőknak találhattak; — a VIba olyanok, melyek ugyan ő Felsőgednek felterjesztettek, de reájok még eddig k. k. válasz nem érkezett's a kegyelmes válasz kiadása kéretik; — végezetre a VIIbe azon sérelmek's kívánatok, a melyekre az 1840ik évi országgyűlés alatt, jelesül ugyan azon évnek sz. György hava 29kén és 30kán, és Pünkösöd hava 1. S. és 11én k. k. válasz ugyan érkezett, de az idő rövidsége miatt akkor az országos Rendek által fel nem vétetethvén, az azok feletti tanácskozások folytatását a tek. KK. és RR. táblája az országgyűlési irományok IV. kötetében 520. szám alatt a mélt. FÖRRhez által küldött izenetébe fentartotta, — vannak sorozva. Azonban Horvát, Dalmát és Slavonia országok sérelmei's kívánatai iránt e helyen a választmány kötelességének tartja különösen azon körülményt megemlíteni, hogy ámbár Szerém és Verőcze vármegyéknek követei az általok képviselt törvényhatóságok sérelmei's kívánatait az ezen választmánynál levő egyik kir. személynöki itélőmesternek benyújtották volna, azoknak egynemellyike mégis az érintett országok itélőmestere által bemutatott sérelmek's kívánatok közt találattván, — ez iránt kérdés támadott, melyik osztályba kelljen ezeken sorozva lenni? melynek következtében a kapcsolt részeknek ezen választmányban jelenlevő követei, az 1840dik országgyűlés által hasonló tárgyban kiküldött választmány munkálata példájára, a fennemlített három vármegyének sérelmei's kívánatait tovább is a kapcsolt részekéi között kívánták meghagyatni; a választmány azonban, figyelmeztve azokra, mik ez iránt a mult országgyűlésen közbenjöltek, azokat ezuttal is a többi magyar vármegyék feljöttába vélte sorozandóknak, mely határozatban az érintett követe meg nem nyugodván, az % alatt alázaatosan ide csatolt különvéleményeket benyújtották. — Nem levén erre különös megjegyzés, a tanácskozások folytában felolvastatték a kapcsolt országok részéről kiküldött választmányi tagoknak következő különvéleménye: Slavoniai Szerém, Verőcze és Pozsega három vármegyéknek sérelmei's kívánatai emlékeztet-haladó idő óta a sérelmek's kívánatok összeszedésére országgyűlésileg kiküldött országos választmányokban mindenkor a Horvát, Dalmát és Slavonia-országok itélőmestere által, a kapcsolt országok sérelmeivel's kívánataival együtt szerkesztve, előadva, és így azok az országos Rendeknek egy tömegben bemutatva is voltak, jelen országos választmány ezen szakadatlan szokás ellen mégis azt határozta: miszerint azon három vármegyéknek a kapcsolt országok itélőmestere által már előadott sérelmei azon alapnál fogva, hogy azok az 1840. országgyűlés alatt ő Felsőgednek az országos Rendek által sem a horvát, sem a magyarországi sérelmekkel, hanem pólólag's különösen terjesztettek fel, — a kapcsolt országok sérelmei közül kivétesenek, 's nevezetesen a IIIk osztályba az egyes magyar vármegyék sérelmei után helyzetessenek; mely határozat által ezen választmány azon ürügy alatt, mintha a felebb érintett három vármegyék Magyarországhoz tartoznának, a fenérintett mód ellen, mely az utolsó országgyűlés által az alsó slavoniai sérelmek felterjesztésében használtatott, sőt ezen tul is jóval tovább terjeszkedvén, annál inkább tehát az e részben fenálló, de a mult országgyűlés alatt az e tárgyban munkálkodó választmány által is megtartott azon gyakorlat ellenére, mely szerint az alsó-slavoniai sérelmek az országgyűlésnek mindenkor a kapcsolt országok sérelme tömegével mutatattak be — cselekedvén, 's azokat a magyar vármegyék sérelmeivel's kívánataival összefoglalandóknak határozván, ezáltal nemcsak az eddig valamennyi e tárgyban munkálkodó orsz. választmányok által sértetlenül fentartott gyakorlat, a nélkül hogy az országgyűléstől utasítást kapott volna, rögtön megváltoztatta, hanem a diplomatikai kérdés elhatározásában helytelenül bebocsátkozván, ezáltal megbízatásának körén tul is ment legyen. Mi tehát alólítottak valamint az illy határozatnak foganatosításához részünkről's mintettünk által semmikép hozzájárulni nem akarunk, ugy más részről

ámbar világos adatokkal 's diplomatikai oklevelekkel voltaképp azt ki is mutathatók, hogy alsó Slavonia mindenkor 's régtől fogva Dalmát, Horvát és Slavonia országokhoz 's a báni hatalom alá tartozott 's jelenleg is tartozik; nehogy azonban mi is ugyanazon hibába essünk, melyet a jelen orsz. - gos választmány elkövetett: csupán a ténykérdésre vonatkozólag e czélból csak azt kívántuk megemlíteni, hogy az alsó slaviniai három vmegyék az 1715: 118; 1741: 18. t. cikknek 3. 4. 5. és 6. §§ai, az 1741: 50. t. cz. által Dalmát, Horvát és Slavonia országokhoz 's ezek által a szent koronához visszacsatoltván, az 1751: 23 által pedig helyreállított jog mellett (jure postliminii) a báni hatalom alá rendeltettek; továbbá, hogy midőn ő Fels. az orsz. Rendek által az 1837/8 országgy. alatt a végett megkérletet volna, miszerint az érintett három vmegyék az urbéri lajstromba különösen 's névszerint beiktattassanak, a nélkül azonban, hogy ugyanazon urbéri törvényekben ezen újítást csak említeni is kívánták volna; 's ezt ő Felsége az 1836. mart. 6án kelt k. k. válaszában azon tekintetnél fogva, hogy magok az országos Rendek is az 1835dik évi szeptember 21én kelt felírásukban, az 1835dik évi augusztus 23án az országgyűlésre kiadott k. k. válaszból felhozott törvényekre, jelsül az 1715: 92. és fentebb érintett 1751: 23. t. cikkekre hivatkozva, az 1836ik martius 3-kán tett felírásukban nyilván kijelentették, hogy mindenkinek jogait sértetlenül fentartani kívánják, az 1715: 120. és 1723: 27. t. cz. a magok épségbeni fentartásuk mellett megis engedte, ezen feltételek és világos fentartás mellett tehát kegyelmesen ki is jelentette, miszerint ezen három vármegyéknek az urbéri lajstromba lett névszerint megemlézése az alsó Slavonia, 's a kapcsolt országok, ugy a báni hatalom közötti viszonyokra nézve maga után semmi következtést ne vonhasson. Ezen k. k. válaszból tehát a kapcsolt országok ellen semmi káros következtést azért nem lehet vonni, mivel a jelenlegi gyakorlat, az előbbi százados szokással mindenkép megegyezik és az mostan is fenáll; ezenkívül ezen három vármegyék nemcsak a kormányzó, törvénykezési, tanulmányi, felkelési 's több más viszonyokban Horvátországgal összekötve lennének, — továbbá ezen vármegyék a kapcsolt országoknak közgyűlésére nemcsak követeket küldenének, ott az ország követi megválasztásában és utasítások készítésében részt vennének, sőt gyakran magok a slaviniaiak is követekül megválasztatnának, ugy szinté a báni iktatásra, az ítélőmester megválasztására és a felkelő sereg rendezésére is befolyának; — mindezek arra mutatnak, hogy a kapcsolt országok ezen három vármegyére nézve az elősorolt tekintetben jelenleg is teljes birtokban léteznek. Miután tehát mindezeknek ellenére a jelen országos választmány azon diplomatikai kérdést: hova legyenek ezen alsó-slaviniai vármegyék tartozandók? mely az országgyűlésen érdemileg még csak nem is tárgyaltván, annál kevésbbé van elintézve 's a kapcsolt részek nyilvános jogai megsértése, 's épségének megbontása nélkül feszegethető semmiképen nem lehetne, ön hatalmánál fogva mintegy elintézni törekednék, 's ezen helytelen végzésen a kapcsolt országok iránti 's fenébb érintett felette sérelmes határozatát is építette volna: ennél fogva mi alólítottak a szerint, mint az a legutolsó országgyűlés alatt a kapcsolt országok részéről a fenemlített 3 slaviniai vmegyék sérelmei felterjesztésében kezdett változtatás ellen az országos napló bizonyossága szerint óvás tétel, ugy jelen országos választmánynak helytelen eljárása ellen is jelen külön véleményünket bemutatjuk: egyszersmind minden bármilyen szín alatt, nevezetesen a kapcsolt országoknak épségbentartása ellen, ezen az eddigi szokásnak változtatása által netalán vonható következtetések, valamint az ellen is, hogy Szerém és Verőce vármegyék követi ezen törvényhatóságoknak némely sérelmeit 's kívánatait az egyik királyi személynöki ítélőmesternek szerkesztés végett történesen bemutatták, ünnepélyes óvást teszünk. Költ Pozsonyban 1844ik maj. 5én. Busán Hermann, Osegovits Metell a kapcsolt országok részéről a sérelmek összeszedésére kiküldött választmánynak tagjai. A nmságu országos választmány meghagyásából magyarra fordította Kelemen János, ítélőmester. — Ezen különvélemény egyetlen pártoló szavazatra sem talált, sőt az illető két alsó-slaviniai megyék követi is szabadságaikhoz ragaszkodva kijelentették, hogy teljes szabadságukban áll sérelmeiket Magyarország ítélőmesterének átadni, az egyik pedig felszólítja a t. RRt, méltóztassanak minél előbb diplomacie kimondani, hogy ezen megyék — magyar törvényhatóságok. A dolog felvilágosítására a jegyző a mult országgyűlésen e tárgyban történetre emlékezett, a midőn színtesen kérdés iránt a két tábla meg nem egyezhetvén, számos izenet után — ugyanazon egy ülésben három vagy négy szóbeli izenet váltatván — a RR. végre azt jelentették, hogy későbbek az illető három slaviniai vmegye sérelmét és kívánatait otthon hagyni, mint abban megegyezni, hogy Horvátország sérelmeihez kapcsolattassanak; a mi megis történt, 's csak később, midőn még némely hátramaradt sérelmek suppletorie felterjesztettek, e megyék kérésére az ő

sérelmeik is azuttal felküldettek. Ez országgyűlési factum; e mellett a táblának meg kell maradni, 's azért nem állhat a szónok egy megyei követnek azon véleményéhez, hogy ez iránt valamint általában a báni hatalom, banális tábla 's egyebek iránt küldöttség nevezessék, mert így mi lennénk in petitorio. — Ezen nézet általánosan helyeseltetvén, a különnyilatkozat semmi további figyelembe nem vétetett.

Átmentek azután a t. RR. magokra a sérelmekre 's kívánatokra, melyek első osztályát, t. i. „közönséges sérelmeit és kívánatait a vármegyéknek és sz. k. városoknak, melyek ő felségének felterjesztetni javasoltatnak“ megkezdették 's be is végezték. Közöljük ezennel a sérelmek lényeges tartalmát, a választmány véleményét 's a t. RR. észrevételeit 's végzést, kihagyván a panasztevő törvényhatóságok neveit, mint a dolog lényegét nem változtató, de sok helyt elfoglaló körülményt. I. Az 1715ik 22ik t. cz. kiterjesztésével a postamester és tisztek ne csak személyeikre, hanem hivatalukra nézve is az ország törvényei és törvényhatóságai alá vessenek. A magyarhoni posták igazgatása az 1791iki 22ik t. cz. értelmében minden külföldi hatóság befolyásától felszabadítások, 's egyenesen a m. kir. Helyt. tanács rendelkezése alá visszabocsátassék; a posták igazgatóságánál pedig az 1805: 4ik és 1840: t. cz. értelmében magyar nyelv alkalmazassék, 's a levél-díjak leszállitassanak, miután a postabérnek szerfeletti felemelése a szellemi közlekedésre károsan hat, de egyszersmind a kincstár jövedelmét is, melyet az olcsóbb-ság inkább emelne, csökkenti; a postabér, a közvetett adózás egy nem csekély tekintetű neme lévén, annak országgyűlési befolyáson kívül kormány rendelete általi megváltoztatása és szabályozása jövedőrei orvoslás végett sérelem gyanánt felterjesztessék. A postahivatalokra magyar honfiek alkalmaztassanak, és a posták 's postabérek iránti intézkedés az 1791: 22. t. cz. nyomán történjék. A közelebbi időkben a postahivatalok által a hivatalos és magános levelek részint hosszabb ideig hátráltatásával, részint letartóztatásával, sőt némelyeknek el sem is fogadásával elkövetett visszaélések, 's midőn a levelek letartóztatásra szabott büntetés alá vétel végett ellenök perek indítottak, azon pereknek ő Felsége által, a törvénykezési rendszer sérelmével, mintha a posták a rendes bíróság hatósága alól ki lennének véve, megsemmisítése, 's még annak is ugyan ő Felségének legfelsőbb határozata által kijelentése, hogy a panaszlott postahivatalok a fenébbi visszaélések elkövetésében csak azt tették, mi nekik kötelességül volt hagyva: ezen sérelemnek nem csak multrai orvoslata, hanem jövedőre nézve törvény által elrendeltetése kívánatik, hogy a) A postadíj felét a feladó, másik felét pedig az fizesse, kihez a levél intézve van; b) hogy a közlekedés könnyebbítése tekintetéből az ország minden részeiben elegendő számú postahivatalok állitassanak fel. c) Hogy RehákJózsef vörösvári postamester alkotmány-ellenileg az ausztriai főpostahivatal rendelkezésétől függő magyarhoni posta-intézete, amattól egészen függetlenné tételvén a postahivatalokhoz tartozó személyek, nemkülönbön bányászok, kamarai tisztek és harminczadosok, kik magokat az ország közönséges törvényei alól kivételnek követelik, mind hivatalos mind magános viszonyaikban egyenesen az ország minden polgárait egyiránt kötelező törvények 's az illető megyei hatóságok felvigyázása alá rendeltessenek; a Htő-tanács e részbeni hatásköre csak annyira terjesztvén, mennyiben mint ország főkörmányszékének törvényes rendelkezésénél fogva az országgyűlésileg megállapítandó postai szabályok pontos megtartására felügyelni kötelességében áll. Végtere azon visszaéléseknek megállításával, melyeknek némi esetei mostanában előfordultak, t. i. a gyorsintézeti magánvállalkozók által küldött levelek elkoboztatás; — törvény által kimondassék: hogy Magyarhonban a levélhordás nem monopolium. Nem különben Vas, Veszprém, Somogy, Abauj, Nógrád, Bihar, Zólyom, Soprony és Fejér vármegyéknek azon leveleire, melyekben a vegyes házasság tárgyában ő Felségéhez intézett és a megyékkel környékeltetni rendelt körlevélnek oda nem jutását érdeklik, hivatkozva, miután a leveleknek postára lett adatása a megyei postakönyvből, több körlevélnek az illető megyéhez nem jutása pedig az érintett levelekből kitünik, ezt sérelem gyanánt előterjesztik. — Választmányi vélemény: Jelen pontban foglalt kívánatoknak egy része, valamint azon panasz is, hogy a buda-pesti postahivatal ellen némely levelek letartóztatása miatt indított perek a m. k. udvari cancellaria által megsemmisítettek, az 1840ik april 15én a — IIik osztály 6ik pontjában — ő Felségének felterjesztetvén 's azokra nézve ugyanazon hónap 29én kiadott k. leiratban válasz is következtvén, más része pedig a publico politicumban rendszeres munkálatokban előfordulván; a mi a levelek helybe nem jutási esetét illeti: ezt, mint a közhitelességgel össze nem egyeztethető és az 1723: 59ik t. cz. által is kárhóztatott tettet a küldöttség is sérelemnek tekintvén, mint illető orvoslás végett felterjesztendőnek véli; azon előadás, hogy a postahivatalhoz tartozó személyek, nemkülönbön a bányászok, kamarai tisztek és harminczadosok magokat az ország közönséges törvényei alól ki-

vételnek követelik, egyes esetek felhozása nélkül tárgyalás alá nem vétethetvén. — Végzés: elfogadtatik. — II) Gróf Ráday család könyvtára — a néhai Kovachich Márton levél- és okirati gyűjteményei 's Drevenyák Ferencz ásványainak a nemzeti museum számára megszerzése, a fens. főherczeg Nádorra lévén bizva, aziránt ő cs. kir. főherczegségétől további rendelkezés végett tudósítás kéressék. Egyeb-iránt a mennyiben dicső emlékeztető 16 Mátyás könyvtárának némely maradványai a bécsi könyvtárban találtatnak fel 's elég nyom van arra, hogy illy maradványok Konstantinápolyban is találkoznak: mindezeknek a nemzeti museum részére kiadása és illetőleg viszaszerzése iránt ő Felsége olly hozzáttel kéressék meg, hogy egyszersmind a vaticani, velencei, florenczai könyv- és levéltárakban levő 's Magyarországot dorgait és történeteit érdeklő okiratoknak 's leveleknek is eredetükben vagy legalább hiteles átiratban leendő kiadását kegyelmesen kieszközölni méltóztassék. — Vélemény: Figyelemmel ő cs. kir. Főherczegségének az ország Nádorának az utóbbi országgyűlés alatt a tek. RR. izenete következtében adott válaszára; nem különben a t. RR. nek a Drevenyák-féle ásványgyűjtemény tárgyában a mélt. FÖRRhez intézett 's ezek által elfogadott izenetére is, a kívánat elsőbb részét illetőleg ő cs. kir. Főherczegségének tudósításától kell várni; a kívánat utóbbi része pedig, mint az egész nemzetre nézve különös figyelmet érdemlő tárgy, külön felírás útján lenne felterjesztendő. Végzés: kivévén a Drevenyák-féle ásványokat, melyek megszerzése csekély belérték miatt a sok szükségesebb tárgyak mellett most feleslegesnek ítéltetett, a vélemény elfogadtatik. (Folytatjuk)

Csatolványul.

Válasza a m. FÖRRnek a t. KK. és RRhez a vegyes házasságoktól az egyházi szertartásoknak a magyarországi papság által lett megtagadása tárgyában közölt üzenetre. (Vége.)

Méltán kívánhatja tehát a catholikus clerus is, hogy ugyanezen minden üdvös vallásbeli intézkedések egyik lényeges talpkövet képező elv, az ő irányában is kellő tekintetbe vétetvén, fentartassék, és valamint a m. FÖRR. semmit sem kételkednek, hogy azzal ellenkezőleg rendelkezni az 1791-diki törvényhozásnak szándékában nem is lehetett, ugy annak további fentartását annál inkább vélik jelenleg is kívánatosnak, minthogy a tapasztalás és a történet évkönyvei tanúsítják, hogy épen az egyháznak irányában is a világi hatalom határainak kellő felfogása és szigorú megtartása, a fenálló vagy hozandó világi törvények tisztetelének mellőzhetlen föltétele, legbiztosb öre, minek új bizonyosságra szolgálhatnak azon, a t. KK. és RR. által is megemlített, Europa csaknem minden országában mutatkozó vallásos mozgalmak, melyek az ujonnan felbredő vallásos érzellemmel párosulva, a kor szellem egyik legkomolyabb és jelentősebb irányzatát képezik, és szoros kötelességévé teszik a törvényhozónak gondos előrelátása és óvatos intézkedései által elkerülni, hogy a vallásos buzgalom vallásos vakbuzgósággá ne fajuljon.

De midőn ő cs. kir. főhgsége és a m. FÖRR. ezen törvényhozási feladásoknak fontosságától mélyen áthatvák, nem titkolhatják el, hogy a t. KK. és RR. által kijelölt orvoslási módok véleményük szerint a kitűzött czélnak meg nem felelnek, és előidézik inkább azon veszélyeket, melyeket kikerülni kellene, mintsem hogy azokat eltávoztatnák. Valamint tehát ő cs. kir. főhgsége és a m. FÖRR. a fenemlített okoknál fogva a magyar főpapság és a kormány ellen is felhozott törvénytársítását meg nem ismerhetik, ugy azon véleményben sem osztozhatnak, hogy ő felsége a cath. clerusnak szigorú eszközökkel a törvény megtartásának kényszerítésére, a papi körlevelek roszalására 's megsemmisítésére, és a pápai breve adott tetszőségének visszavonására kéressék. — Elmellőzven, hogy ő felségének vallásos igazságszeretetről föltétele sem lehet, hogy a világi hatalom határain tulmenvén, a lélekisméreti szabadságot, melyet minden alattvalói irányában szentül fentart, épen csak a cath. clerusra nézve színtoly szoroson megőrizni nem kíváná: — abbéli aggodalmait sem titkolhatják el ő cs. kir. főhgsége és a m. FÖRR., hogy illy, mind a két tábla részéről tett országgyűlési indítványozás által örökítettnek inkább, mintsem megszüntetnek a vallásos surlódások, növekednek a kölcsönös idegenkedés, öregbítettnek a kedélyek felhevülése, és végre könnyen akármely részről olly vallásos visszahatásnak szolgáltatnék alkalom, melyeknek eltávoztatása a törvényhozás legszentebb feladásaihoz tartozik. (Vége köv.)

Sokkal inkább megfelelőnek vélik tehát törvényhozási állásukkal ő cs. kir. főhgsége és a m. FÖRR., ha minden vallásbeli surlódásoknak és azon aggodalmaknak megszüntetésére, melyeket a kérdéses lépések hazánk sok lakosaiban ébreszthettek, és melyek iránt méltánylattal vi-

seltetni a m. FÖRR. is hazafai kötelességüknek ismerik, — a t. KK. és RRket a mult orsz.gyűlés nyomán felszólítják, hogy velök együtt ő felsége elibe a történetek rövid megemlítése mellett azon kérelemmel járulni sziveskedjenek, mint a vallás tárgyában kiadandó k. k. válaszzsal a fölterjesztett törvényzikk, nevezetesen 3. és 4. Sának, mellyek szerint az áldás megtagadásának esetei többé képzelhetők nem lehetnének, elfogadása által mindezen surlódásoknak minél előbb véget vetni kegyeskedjék.

Mi a kérdéses felírás többi pontjait illeti: azon pörökre nézve, mellyek némely egyházi személyek ellen az 1647: 14. cikkénél fogva több törvényhatóságok által megindítottak, és a m. udv. cancellaria utján fölkeretvén, eddig vissza nem küldettek, — ő cs. kir. főhgsége és a m. FÖRR. mellözve jelenleg azon kérdésnek vitatását: vajjon mennyire alkalmazható a kérdéses törvényzikknek rendelete a többször említett esetekre, magok is méltányosnak találják, miszerint a legfelsőbb felügyelési jognál fogva felkért pörök, határozat mellett visszaküldessenek, és azért ennek szorgalmazásában részökről is megegyeznek.

Azon kívánatra továbbá: hogy ő felsége jövődre minden pápai bullától vagy brevétől, mely a hazai törvényeket bármely csekély részben sértené, kir. tetszvényét megtagadni kegyeskedjék, ő cs. kir. főhgsége és a m. FÖRR. az eddig történetekben meggyőződésük szerint semmi indokot nem találván, a t. KK. és RRnek azon kívánságában sem osztozhatnak, hogy azon brevék és bullák, mellyek placetummal helyesletnek, orsz.gyűlésről országgyűlésre az ország RRei elibe terjesztessenek; mert valamint a placetum joga mindenhol szorosan a felség jogai közé számoltatik, ugy a m. FÖRR. abban látnak legnagyobb biztositást, ha hazánkban is ezen jog fejedelmünk által gyakoroltatik; és meggyőződésük szerint az az országgyűlésnek felügyelésre azon tekintetből sem ruházthatók, mert a brevék legtöbb esetben az egyháznak az egyénekkel való viszonyát illetvén, olyan dolgokat foglalnak magokban, mellyek az emberi szív legelrejtettebb redőivel, a családi élet legkényesb és legtitkosabb viszonyaival vannak összeköttesben, és így gyakran egyének becsülete, a családok nyugalma, az ide nem alkalmazható nyilvánosság igényleteinek lennének feláldozandók.

A mi pedig a nem-cath. lelkész előtt eddig kötött némely házasságokra nézve javasolt törvényt illeti: bár mennyire sajnálják is a m. FÖRR. azon házasságban levőknek sorsát, miután azonban az illyes házassági összeköttesek a nyilvános törvény rendelete megszegésével történvén, azoknak új törvény általi érvényesítésökre magok jogosítva nem vélik, és így azon házasságokon nem új törvényvel, de az illető lelképásztor elibe való utasítással, és a mennyire a szülők elhaltak volna, a gyermeknek törvényesítésök végett ő felségéhez való folyamódással — lehetne segíteni, a m. FÖRR. a KK. és RR. által közlött törvényjavaslat fölterjesztéséhez részökről nem járulhatnak. — Minélfogva a t. KK. és RRket teljes bizodalommal felszólítják, hogy a sérelemnek czélra nem vezető vitatásától elállván, ő felségének a m. FÖRR. által javasolt megkéréséhez járulni, és ez által az áldás iránti kérdésnek előfordultát a jövőre eltávoztatván, a dologban aggodalmat talált honpolgároknak czélszerű módokkal megnyugtatót eszközölni sziveskedjenek.

Válasza a m. FÖRRnek a t. KK. és RRhez a görög nem egyesült vallásuak ügyében közlött üzenetre.

A görög nem egyesült vallásuakról illető üzenet első részének megfelelő törv.javaslat tartalma ugyanazonos lévén az evangelicusok iránti vallásos súlyok és nehézségek dolgában a t. KK. és RR. által közlött törv.javaslatl, és így az arra adott válaszüzenetben a m. FÖRR. által kifejezett nézetek és indítók ide is alkalmazhatók lévén, ezeknek nyomán a m. FÖRR. mind az eddig kiadott reversalisoknak a multa való fentartása, mind a r. catholicusoknak más vallásra való átmenete tárgyában tett kijelentésökhöz e kérdéses ügyben is ragaszkodnak; ugyan a fenérintett válaszüzenetben bővebben elősorolt okoknál fogva a görög nem egyesült valláson levők viszonyaira nézve, egyéb törvényesített vallásbeliek irányában teljes egyenlőség és tökéletes viszonyosság kijelentését magában foglaló 3. §t itt is kihagyandónak vélik.

A mi továbbá a III. és IV. pontok alatt a gör. nem egyes. valláson levő plebanusok illendő ellátásáról, a pápi növendékházak és kolostorok elrendezéséről, és az alapítványoknak mi módon lehet legjobban kezeléséről véleményes tudósítás, ugy a julianum kalendarium megszüntetése iránt az illető egyházi rend meghallgatásával teendő javaslat végett kiküldetni kívánt orsz. választmányt illeti: miután mindazok, miket a t. KK. és RR. a kiküldeni javasolt orsz. választmányra bízni kívánnak, az 179%: 27 cikkénél fogva részint ő fels. ge jogához, részint a görög nem egyesülteknek említett törvény által biztosított kiváltsá-

ságaihoz, mellyek szerint alapítványaikat ő felsége felügyelése alatt egyedül magok kezelhetik, és egyházi belső dolgaikat is szinte akképen az ő közönséges gyülekezeteiken önmagok rendelhetik el, — tartoznának; a m. FÖRR. az orsz. választmánynak kiküldetését a felhozott okoknál fogva elmellőzendőnek vélik, és e helyett mind az érintett tárgyak elrendezése, mind az említett kiváltságokban nyilván fenhagyott julianum kalendarium használata kérdésébeni intézkedést az ugy nevezett Declaratoriumban kijelölt módon a görög nem egyesült vallásuaknak közönséges gyülekezete utján legalkalmasan eszközölnendőknek tartván, alázatos felírás által ő felségét megkéréndőnek vélik, miszerint nemcsak jelenleg, hanem ezen túl is, valahányszor egyházi belső dolgaik elintézése ezt megkívánván, közönséges gyűlés összehívására a görög nem egyesültek folyamodandának, annak az említett Declaratorium szerint megtartását megengedni méltóztatnék.

Az V. pont folytában a gör. nem egyes. valláson és egyéb vallásokon levők közti vegyes házasságok kötésére, és az illy házasságokból eredő válóperekre nézve előadott törv.javaslat 1. §t azonban, minthogy a cath. és evang. vallásu személyek közti vegyes házasságok összeadására nézve már törv.javaslat ő felségének akkint terjesztett volna föl, hogy ebeli házasságok mindenkor a völegény lelképásztor által adassanak össze, a tárgy hasonlatosságánál fogva a m. FÖRR. elfogadják; ugy a 2ik §. első részében is, hol az ott említett vegyes házassági pörökben eljárando bíróságok kijelentetnek, megegyeznek. Ezen szakasz azon részét mindazáltal, mely azt tartja, hogy a bíróságok az iteletozásban mindenik házastársra nézve a házastársak különböző vallásbeli szabályait vegyék sinormértékül: — a mennyiben ez illy általánosságban a nem egyesültek s catholicusok közti vegyes házasságokból keletkezett pörökre is magyarázható lenne, azon tekintetknél fogva, mellyeket a m. FÖRR. a cath. és evang. vallásuak közti vegyes házasságokból származó válópörökre, és a feleknek ágytól és asztaltól örökös elváltására nézve a közönséges vallásbeli nehézségek között már előadtak, valamint az ezzel összeköttesben levő 3. §t is kihagyandónak vélik, és pedig ez utóbbit különösen azon oknál fogva, mert ebben a t. KK. és RR. azt kívánnak megállapítani, hogy midőn a görög nem egyes. s evang. házastársak ágytól és asztaltól örökös elváltatnak az evang. fél új házasságra léphessen. Azonban az itt egyedül fenforogható házasságörös esetében a g. n. egyes. vallásuaknál épen ugy, mint az evangelicusoknál, a bíróság által a házastársak nem csupán ágytól és asztaltól választatnak el, hanem maga a házassági kötés is végképen fölbonthatik, és így itt mind a két félre nézve az elvek ugyanazonasága forogván fen, valamint a 2. §. végső soraiban fölösleges, és a t. KK. és RR. szándékán túl magyarázható lenne annak kimondása, hogy az illyenemű vegyes házasságban levő házastársakra nézve az illető bíróság az iteletozásban ezek különböző vallásbeli szabályait veendi sinormértékül: ugy a 3. §ból, ha megmaradna, azt lehetne követeltetni, hogy az ott említett elváltás esetében a házassági kötés csak az evang. félre nézve fog felbontottnak tekintettni, holott ez a g. n. egyesült vallású félre nézve is illyennek fog egyházi bírósága által határozottatni.

Vége a 4. §t is, minthogy a t. KK. és RR. megismerése szerint is a görög n. e. consistoriumtól fölebbvitel eddig is valamely, az országban kívüli bírói székhez nem történt, nehogy az e részbeni előgondoskodás, említett hitfeleketeknél kedvetlen magyarázatra szolgáljon alkalmul, elmellőzendők tartják. — Ezek levén azok, mellyekben a m. FÖRR. észrevételeket a t. KK. és RRnek a g. n. e. vallásuak ügyében közlött üzenetere, és illetőleg törvényjavaslatára előadni kívántak, teljes bizodalommal felszólítják a t. KK. és RRket, hogy azok elfogadása által ezen pontokra is az egyesülést elősegélni sziveskedjenek.

Megyei közlés.

Pestből. Megyénk június 4én kezdett közgyűlésén legelsőbb is a kisgyűlések jegyzőkönyvei lőnek hitelesítve, mely közben, egy szóbeli pör, mellyet az udv. cancellaria a megyei törvényszékről a kir. ítélőszékre birtokon belül fölebbvinni engedett, heves vitát idézett elő. Valóban csak sajnálni lehet, hogy törvényeink, mellyek illy kiválólag gyakran, sőt mindennap alkalmaztatnak, annyira homályosak és határozatlanok. A vita eredménye az átküldő parancsnak — habár heves ellenzés után — elfogadása lön. — Ezután a követjelentések, megyei és városi körlevelek vétettek elő. Tanácskozás közben kiűnt, mikép Pestmegye, nincs megelégedve azzal, hogy a városok szabályozási joga felsőbb helyben hagyástól lön függősítve; azonban iránta már meg levén az egység a két tábla közt, a követeknek e tárgybani utasításuk eső utáni köpeny lenne. — Több kir. város fölszólítása, mellyben a megye a királyi városokba főrendi tábla által

bevitetni javasolt kir. főfelügyelők ellenzésére kéretik — pártolást nyert. — A szabados községek rendezése tárgyában kerületi ülésen hozott végzést a RRk kedvetlenül vették, minthogy e szerint ezeknél is a kir. városok bel-igazgatása lenne rendszeritve, miből csak zavargás és rendháborítás származnék. Azért oda utasítá a megye követeit, hogy a kerületi végzést országos ülésen a szerint ügyekessenek módosítani, miszerint a szabad községek megyei gyűléseken méltányosan képviselve legyenek. B. J. ügyvéd is tett egy indítványt, mire okul azon hir szolgált, hogy a Rotschildház hg Eszterházy magyarországi birtokait 50 éves haszonbérbe akarja venni, s pedig szabad építkezés mellett. Minthogy azonban Pestmegyének már van a birtokszerkezhetés és absentisták megfizettetése iránt utasítása, az indítvány csak ezen szempontok fölötti szemletartásra szolgált alkalmul. A megye az egyik korona-örökre Ürményi Ferenc ő nmlsgának elválasztását követelnek már utasításba adván, Patay József t. bír. a másikkra báró Vay Miklós megválasztása iránt lön indítványt, mi egyhangulag el is lön fogadva. Megjegyzendő, mikép ugyan-e napi gyűlésen a megyének szakolczai posztógyártókkal cselédei számára szükséges posztónak szállítása iránt kötött szerződés mikép teljesítéséről tétetvén jelentés, kisült, hogy a megye, árhoz képest, ennél soha még jobb posztót nem kapott. Melly tanúság nyilván mutatja, mennyire megérdemli e honi vállalat minden hazafi pártolását.

Külföldi hírek.

Spanyolország. A királynének férjhezmenetele iránt újabb hírek tartják feszültségben Madridot; ezek szerint Izabella Trapani gróffal, az anyakirályné testvérével fogna összekelni, az infansnő pedig Lajos Fülöp egyik fiával. Ezen házassági terveket, mint mondják, a tuileriák udvara, az angol tory Peel-Wellington miniszterium, az anyakirályné és Narvaez gyámoliják, s Trapani gróf a syracusi herceg társaságában a királynékat Barcelonában meglátogatandja. Különböző színű madridi lapok azon észrevételek teszik, hogy a királyné férjhezmenetele a cortesgyűlés előleges megegyezése nélkül az 1837ki alaptörvény határozatai szerint érvénytelen.

Barcelonában nagy készülétek tételnek, hogy a királynékat minél fényesebben fogadhassák. A többek közt 200 gazdagon díszített halászeszajkában fiatal emberek menendnek eléjük, s az egész kikötő ünnepies fellobozótt járművekkel leendő elborítva. — Cortina, a törvényhozói biztosság elnöke benyújtá lemondását, melly el is lön fogadva; most ismét egyszerű ügyvédi pályájára tért. — Diego Leon özvegyének Belascoain grófnőnek 45,000 realnyi évdíj rendeltetett, melly gyermekeire, Diego árvára is átszállandó. — Barcelonából írják, hogy a királyné jelenlétét közepkori lovagjattékkal is akarják ünnepelni. — E közben a politikai élet sem szűnik; Madridban majus 19én elkezdődtek a községi tanács választásai, s az uralkodó párt részére kedvező fordulatot vőnek. A progressista pártiak t. i. több töredékekre szakadván, mind egyik töredék saját külön jelöltjét pártolá, így a moderadok részére hajlott a túlsúly. A „Castellano” szerint a progressisták ovást tettek ezen eredmény ellen, s nem akarnak többé részt venni oly cselekvényben, mellyet ők törvénytelennek mondanak.

A nápolyi követ is kísérendi a spanyol udvart Barcelonába így ir egy madridi levelező, ki a királynéknak a katonai laktanyákban tett gyakori látogatásait nem igen czélszerűnek találja, mert ugy sem igen emelik a királyi tekintetet, más részről meg az ezredeknak fölötté sok költségét csinálnak, mellyeknek bizony pedig semmi fölösleg pénzök. Azzal sem tud megbarátkozni, hogy Narvaez mindig szaporítja a hadserget, holott az ország úgy is ki van merítve; de a főminiszter így hiszi tekintetét legjobban fentarthatni; pedig utójjára is a rosul fizetett sok katonai roszabb szolgálatot teend, mint kevesebb, de jól és pontosan fizetett sereg. Az új török követ Madridba váratik; már is pompás szállást készítettek számára; mondják, hogy hat nőtől álló háremet is hozand magával, min a spanyol főváros hölgyei annyira eliszonyodtak, hogy semmi jó fogadtatásban nem akarják részesíteni az ocsmánt. (Ez nyelvünkben synonym az ozmannal.) — A barcelonai főkapitány számos személyeknek útleveleket adott részint Frankonba, részint Spanyolhon belsőbb tartományiba; hihetőleg azt akarják eszközölni, hogy a királyné ottlétekor minél kevesebb elégedetlen legyen jelen. A progressista lapok e miatt igen keserűen kikelnek, s azt állítják: hogy liberalisnak már csak az utcán sem szabad mutatkozni Barcelonában.

N. Britannia Minap a harmadfél éves walesi hget a királyné a Christ's-hospital-tanoda kormányzójává nevezte, ki e minőségében bizonyos Hunt urat tevő ott ma-

thematica tanárává. Ő felsége és Albert hg e tanárnak tudtul adaták, mennyire örülnek, hogy „a walesi hg befolyása által” előmozdíthatják Cornwallisban a tudományt.

A május 23kai alsóházi ülésben Hume ur indítványt tön, hogy szüntetnének meg ama tetemes taksák, melyeket rendjelek vagy címek osztogatásakor a megtiszteltettek fizetni tartoznak. Ő t. i. csak azon esetekre kíváná e megszüntetést, midőn a czímet vagy rendjelet nyert egyén valóban érdemet szerzett a status körül, mit Hume nem épen megdönthetetlen bizonyossággal akar hinni. Például felhozá, hogy midőn a nadrágszalagrend a porosz királynak adatott, még ettől is követeltetett az illető taksa, nem ugyan ő rajta vétetett meg az, mi illetlen leendett, hanem az angol statuspénztárnak rovatott fel. Goulburn finanszminiszter ellene szegezé magát, megegyezvén, hogy egyes esetekben mindig joga van a parlamentnek a czímdíj elengedését indítványozni, de rendszerint nem találja tanácsosnak ez elengedést megállapítani. S így Hume ur visszavette indítványát.

Az oxfordi s cambridgei régi főiskolákban, melyek nem is annyira egyetemek, mint inkább philologiai, theologiai facultások, már régóta szükségessé lön a tetemesb átalakulás. Ezt Angliában is csak azok tagadják, kik a dologban vagy egyházilag, vagy anyagilag érdekelve vannak. De épen ezeknek befolyása, noha számuk csekély, még igen tetemes, mi legujabban bebizonyult az által, hogy midőn Christie ur e tárgy, már régebben hírvöl adott indítványa napi rendre kerülne, nem jött össze a parlament ülésére megkívántató negyven tag száma, úgy hogy ez indítvány eképen megbukott. Egyik oka ennek az, hogy az újítást kívánók közt sokan a puseysmusra hajlanak, miért is ezen ügy gyűlöletes színben jelenik meg.

Május 21kén tartá az angol templomok és kápolnák építésére, nagyobbítása s javítására fenálló társaság évi gyülekezését Londonban. A canterburyi érsek elnököl, s jelen volt még más nyolcz püspök, s számos főnemes. A titkár előadásából kiviláglott, hogy noha mult évben magánosok 60, a status pedig 22 ezer ft sterlinget adott e célra, az egyesületnek pénzereje nem pótolhatja a szükségeket. Jelesül Manchester és Stockport nagy gyárvárosokban, s Londonban is, hol a népesség évenként 30 ezer lélekkel szaporodik, nagy szükségben vannak az angol egyházaknak. S így felényire sem tehet eleget az egyesület a követeléseknek, melyek hozzája intézettek.

A dublini királyi ítélőszék május 24kén végre kihirdetá az O'Connell-ügyben hozott ítéletet. Röviden így hangzik: ketteje a bírának, Pennefather t. i. és Burton minden vádlottakra nézve megtagadták az új pervizsgálatot; Perrin új vizsgálatot ohajt O'Connell Dániel és Tierney számára; Crampton pedig csupán Tierney részére lát helyén új vizsgálatot. — Ennek következtése az, hogy az eredeti ítélet t. i. a „vétkes” minden vádlottakra nézve, Tierney kivéve, jog szerint megáll; a többire pedig a büntetés kifog mondatni. Egy más londoni levelező véleménye azonban azt tartja, hogy a per, a bírák meg nem egyezése miatt el fog esni végképen.

Brougham lord a május 23kai ülésben nyilván kijelenté, hogy a torypárthoz áttért. E nyilatkozat némely heves szóváltás következtében történt, mely alkalommal a lord s Clanricarde marquis kissé nagyon is élesen vagdaloztak.

Franciaország. Midőn a moszkvai hg ipjának, Laffitte urnak halálát a követek kamrájával tudatná, szokás szerint sors utján akarák kiválasztani a küldöttséget, mely temetését kísérséje, de ekkor több szózat hallatszik: hogy az egész kamrának el kell kísérni a tisztelt férfinak tetemeit.

A clerus ügye új fordulatot vön. A pair-kamrában t. i. az mondatott, hogy az alsóbb rendű papság mit sem akar tudni az oktatási szabadság ügyéről; ezt tehát a párisi érsekmege papjai tetleg kívánván megczáfolni; háromszázan mentek az érsekhez, Frasey szónoklata mellett kijelentve, hogy illy nyilatkozatok után köteleességüknek tartják felszólalni, s megvallani, hogy ők mindenben, ez ügy körül, főpásztoruk fázadozásához csatlakoznak, s ők vallási ügyekben teljesen úgy tisztelik, mint Krisztus képviselőjét. Az érsek válasza igen bátorító vala, mondván, hogy a papságnak több barátja van, mint maga gondolná, még azok közt is, kik még nem gondolják idején lenni, hogy a papság ohajtásait meghallgassák. Azért teljes erejüket tovább is a gyermekek vallásos nevelésére kell fordítaniok; ők más befolyást nem igénylenek. A főminiszter azt is mondá, hogy a kormány nem féli a papságot; erre vonatkozólag az érsek megjegyzé, hogy a köteleességnek hű teljesítése, s a rendnek őszinte szeretete biztosabb eszköz, mint bármely törvényes eljárás, melyre a clerust emlékeztetni ép olly hasztalan mint helytelen volt. Hiszi is az érsek, hogy a többi megyék papjai az érseki megye példáját követendik. E miatt a J. des Débats kis-

sé boszorkodik, s ebben valóságos felszólítást lát a követésre.

Az udvar és cabinet nem fogadá olly kedvezőleg Joinville kir. hg. röpiratát, mint a közvélemény, sőt a miatt nagyon boszorkodik. Különösen Lajos Fulöp attól tart, hogy Joinville hg. népszerűségét akarja növelni Nemours hg. rovására, s hogy majd a leendő országhozmánya zóra azon látszat háruvand a nép előtt, hogy tétlenségben, vagy legfőlebb hadi szemlék, vadászatok és lófuttatások közt tölti idejét, mialatt fiatalabb testvérei egész figyelmeket a köz szolgálatra fordítják. Különben sincs pártja Nemours hgnek sem a kamrában sem az országban, s ezt jól tudja a király; valamint azt is, hogy illy körülmények közt neki mint leendő országhozmánya igen bajos állása leendő, s azért nem igen szereti, ha öcsesei őt annyira elhomályosítják. Másrésztől kellemetlenül érinti a cabinetet némely olly tények nyilvánítása, melyeket a királyi csak mint az admirális tanács tagja tudhatott meg, következőleg csak a státustitok megsértésével hozhatott közönség elé. Mackau admirál már le is akar köszönni, mivel a röpiratban a tengerészminiszteri budget mintegy egyenesen meg-támadtatik.

Lassankint gáncsoló szózatok is emelkednek a párisi sajtóban Joinville hg. röpirata ellen. Ezek sorát a 'Courier Français' kezdte meg, s az iratnak harcziás szellemén ütökzik meg; s ez alkalommal Aumale hgnek is neki esik, ki Afrikában a háborut csakugyan kissé suhanczmódra viszi, midőn szükség nélkül embereket áldoz fel. Mondják is, hogy ezentul nem egyedül rá bizandják az ügyvitelt, hanem tapasztalt tábornokot adandnak melléje. — A mi pedig a 'J. des Débats'-ban foglaltatik, az valóban legerősebb, mit egy királyinak oda mondhatni; a többek közt illyek fordulnak elő: Ha ma hizelegni akarnánk, szavunkat tulharsogná az ellenzéki sajtó. Hallván a diadalujjongást, mely Joinville hget atyja kormánya ellenzőinek szájából dicsőíti, nem fojthatunk el egy fájdalmas érzetet. Meg vagyunk győződve, hogy a fiatal királyi illy eredményt nem ohajthatott, s így kétkednünk kell, vajjon keresett-e olly kiterjedt nyilvánosságot, minőt kezére játszottak hihetőleg, vagy ha ezt kereste, megmondolá e jőzanul a lehető következményeket. Mi sem mozdíthat el minket azon hitünkől, hogy, ha csak egy pillanatig is előreláthatná, mikép pártok vagy lelkiismeretlen pártfőnökök iratát celszövény eszközüül használnadják, ő meg nem engedte volna, hogy czélzatai így elferdítve, a szándékolt hazafitui czél fegyverré változtatassék, egy alkalmazásra váró miniszter számára. Ha remélhetnők, hogy észrevételink a fiatal hgehez eljussanak, kötelességünknek tartanók őt némely dolgok iránt felvilágosítani, melyeket talán magas állásánál fogva illőleg meg nem különböztethet: elmondanók abbeli aggodalmunkat, hogy hitét meg-lepték, hogy miniszteri hadmozgalom kedvéért korának természetes hevességét, s főleg jellemét — egy szerencsétlen szó kiejtésére, felhasználják. — Így meggye e tovább némelly, a hgnek mentegetésére czélzó észrevételek folyamában, s utóbb ismét így szól az említett lap: Valóban, nem hihetjük, hogy már ez eredmény Joinville hgnek némi gondolkozásra nem nyújtott volna okot, hogy a váratlan és gyanus diadal magaviseletének bölcsesége s észlelyessége iránt föl nem világosította volna. Ha nézi az ellenzéki lapokat, mit lát azokban? Azt, hogy a tengerészminiszter, az ő közvetlen előjárója e csapásból többé fel nem üdülhetni mondatik. Ezt bizonyosan csak képzelik a baloldal lapjai, de vajjon a királyi, czélzatainak illy magyarázata által, megtisztelve érezheti e magát? S így tovább. Végre így zárja sorait a J. des Débats: Ismételjük, hogy meggyőződésünk szerint Joinville hg. bizonyosan már megbánt olly lépést, melyet mi olly bátrak vagyunk meg-gondolatlanságnak nevezni. — Mondják, hogy e cikk miatt, melyet Guizot tollából folytnak gyanítanak, a király szörnyen megboszorkodott s azonnal magához hivatta Guizot urat, hosszú tanácskozást tartván vele. A királyné, fiának illy szigorú utbaigazítása fölött könyökre fakadt; az ifju királyi pedig elutazott az udvartól.

Belgium. A szász király ő felsége május 25-kén vasuton Brüsselbe érkezett, hol a Belle-Vue palotában megszállt. Úgy hiszik, ő felsége három napig vala ott mulatandó, s e végből három napi ünnepélyek rendezettek el.

Schweitz. A wallisi zavarokat illetőleg érdekes levelet közöl egy német lap, melyben a többek közt ez mondatik: A tartomány és kormány helyzete igen nevezetes. Még kevés nappal ezelőtt iszonyú zavar vala, s közelnek látszott az igazgatmány feloszlása, mely sem egységet, sem akaratot, sem erőt nem tanúsíta; mely a főkormány és szomszéd tartományok közbenjárását majd kívánatosnak, majd mulhatlan szükségesnek látá, de ezen szomszédoktól kigúnyoltatva minden segély nélkül hagyatott. S ez szerencsére történt így. Mert a szükség pillanatában rögtön erő-

tudatot fejt ki e kormány, s bizodalommal szólítja fegyverre a hű hegyi népséget, s a seregeknek katonai fegyvet, s lehető kiméletet ajánl az ellenségek, eltévedt véreik iránt. Egy nap s egy éj folytában ezek tódulnak le a bércekről, s egy részök küldetik a felkeltek ellen. E hadláb gyorsan, s visszatartóztathatlanul nyomul előre; a nagyszájú, de kevés bátorságú hősök megfutamlanak, végre csak azért ütökznek meg, mert mindenünnen körülvértelve sehöl sem látnak rést a menekülésre. Így vége a harcznak, s az egész tartomány ismét alája van vetve a kormánynak.

A nagy tanács rendelvényt tett közzé, melynek erejénél fogva a fegyveres ellenzék fejei Wallisban felség-sértőknek, hazaárulóknak nyilatkozatnak, s alája vettetnek boldogtalan ellenszegülésök minden következményinek. A 14000 franknyi hadiadó Riddes, Saron és Charroz községekre háramlik, s köztök az ellenállás, s a résztvétel egyének arányában fog kivettetni. Ardon és Chamsonra nézve később fog a nagytanács rendelkezni Alsówallisban a hódító katonaság magaviseletével folyvást meg vannak elégedve. Május 24kén ismét ülést tartott a nagytanács; főbb határozatai: hogy a fiatal Schweitz társasága feloszlássék; minden községben, hol e társaság tagjai találkoznak, egy biztosság vizsgálatot teend az iránt: milly fokban állottak az illető egyének a társaságban, egyszersmind kívánandja, hogy e tagok a társaságról lemondjanak, s fegyvereiket átszolgáltassák. A kik pedig ezt tenni áttalanák, lázadókul fognak bűnhődni.

Németország. Az orosz czár Berlinbe érkezése olly váratlanul történt, hogy a királyi család nem is volt elfogadására elkészülve Május 27-ről írják, hogy a czár már el is utazott Hannoverán keresztül Londonba. Így tehát a londoni vélemény, a czár el nem jövedése iránt, alaptalan.

Törökország. Vranának az albániai csordák által történt megrohanásakor ezek egyik vezére, Baba Veko, elesett, s mint mondják helyette testvére állott a csapat élére. — A nissai uj pasa szorgos őrizet alatt tartja az átjárásokat a bolgar Moraván, de nem bir annyi harczerővel, hogy a folyamon átlépve az arnótokat visszanyomhatná. A rablócsordák nagyobb fele a monastiri török hadsereggel áll szemközt, de mint látszik egyiknek sincs kedve ütökzethez, azért mindkét fél megtartja állását, mely mintegy hat órányi távolságot tesz. Egyebiránt aligha tovább megtartható ezen állás az elpusztult országban; a lovasságra nézve már is bajos az, minthogy a tartós szárazság miatt nincs zöld takarmány. Némelyek szerint a török parancsárok a legszebb kedvezményeket ígérék az arnótoknak, ha a vérengzés és rablással fölhangya lakukba visszavonulnak, de ezek nem hittek a török ígretnek. Más részről pedig hiteles szemtanuk mondják, hogy a török hadnál igen gyanús szellem uralkodik, és hogy megtámadtatás esetében attól tarthatni, miszerint tömegestül elpártolnak. Kereskedők beszélük, hogy Drinápolyba utazni még az országuton is veszélyes, habár az albánok a levélhordó tatárokat, csakhogy másokat annál könnyebben kelepezéjükbe ejtsenek, szabadon bocsátják. Ez egyik legfőbb oka, hogy a seresi vásár, mely különben a törökországi leghiresbek közé tartozik, legközelebb igen gyéren volt látogatva, — látni lehetett egész karavánokat, melyek pusztá ing- és gatyában költöztek be a városba, többi holmijüket a rablócsordák kezei közt levén kénytelenek hagyni. Az albánok két főtörzssökre osztvak: gogi és toskira. Az elsők többnyire katolikuskok és szerbekkel vegyülvök; ez utolsók görögvallásnak és a görögökkel rokonok. A keresztény albánok csendes viseletűek valamint a muzulman toskiak nagy része is. A rabló csoportok általában muzulman gogikból állanak, kik nem is a tulajdonképi Albániából, hanem felső Moesiából, és nyugoti Macedoniából valók, s szerbekkel és bulgárokkal vannak vegyülve.

Hayti. A zendülésnek mindeddig nincs vége. Némely francia lapok ugyan azon tudósítást közölték, hogy Aux-Cayes városának néger és mulat népsége közt fegyverszünet, vagy is egy neme az cgyezésnek köttetett, minek következtében utóbbiak az üldözéstől mentek volnának. De nyugatindiai egyenes uton érkezett hírek szerint a szigeten mitsem tudni. Egyáltalán a hírek olly bizonytalanok, hogy épen nem tudhatni bizonyossággal, miben legyen a dolog. Úgy látszik, a négerek lázadása Herard-Riviére elnöksége ellen mindinkább terjedett, s Aux-Cayesből Jeremie és Jacmelbe is elharapózott. A sziget francia nyelvű négereinek lázadásával a spanyolnyelvű szigetlakosok zendülete is összefüggni látszik. Mondják hogy Herard elnök 25,000 emberből álló sereget vezérelt ellenök, mely szám azonban tán kissé nagyított; s e seregből 10,000 ember Azua mellett a zendülőkhez állt. Aux-Cayesben a lázadás feje valami Acaau, ki magát „polgártársai jogkövetelésinek főnöküül” nevezi. Port-

Republicainban, mely város a kormánynak híve maradt, több elfogatások történtek. Jamaicaiban ápril 24-keig 800 menekülő haytii lakos szállt ki, kik nagyobb részt mindennek híjával voltak.

Intézeti közlések.

A vakok pesti intézete pénztárának fülseglésére f. évi majusban köv. kegyes adományok folytak be pengő pénzben. Néhai Saal Miklós pesti sütőmester hagyománya 5 frt; — néhai Tóth György pesti lakos hagyománya 2 frt; — néhai Durst Mátyás borkereskedő hagy. 48 kr.; — néhai tisztelendő Baur Endre környei plebánus hagy. 10 frt; — Kalocsa városa hívei 7 frt 51 kr.; — Kalocsai székesegyház alcsőperesi kerülete 3 frt 18 kr.; — Egy névtelen 3 kr.; — t. vadasi idősb Jankovich Miklós ur szabad ajánlata 50 frt; — t. ns. Beregmegye gyűjteménye 1 frt 40 kr.; Weisz József 'Elmélkedések' árából befolyt összeg 190 frt; — néh. Czompó János táblabíró hagy. 40 frt; — összesen 310 frt 40 kr. — Költ Pesten június 3án 1844. Gömörly Károly mk. intézeti pénztárnok.

A vakok pesti intézete részéről ezennel nyilvános, egyszersmind hálás köszönet mondatik udvari Agens tek. Weisz József urnak azon hazafüi nemes tetteért, miszerint legközelebb kiadott ezen című munkájából: 'Elmélkedések Magyarország hitel- és földbirtok-vizonyai felett' bejött pénzösszeséget az intézet javára áldozni, 's a már az intézeti pénztárba előbb átadott 190 pfton kívül, mai nap az alólírott elnök kezéhez ismét 1325 és így összesen 1515 pengő ftot küldeni szives volt; mely két összeg az intézeti pénztárba már valósággal be is fizettetvén, buzgó háláját nyilvánítja egyszerűen az intézet azon nagylelkű pártfogóinak, kik e jótékony szent cél tekintetéből az alább jegyzett nevez-

tes öszletekkel ezen munka-vásárláshoz, 's ez által ezen intézet felsegítéséhez járultak. u. m. pengő pénzben: Hg. Batthyány Fülöp 50 frt; — gr. Batthyány ker. János 50 frt; — gr. Széchényi Lajos 20 frt; — gr. Nákó Sándor 100 frt; — báró Sina György 500 frt; — b. Rothschild 500 frt; — Gálváni Péter 100 frt; — alsórszabchi Mayer Ignác 50 frt; — Schaller nagykereskedő 50 frt; — Vodjaner Móríc 50 frt; — Walter Lénard 20 frt; — Barlanghy László 5 frt; — Adamovich 5 frt; — Barkassy Imre 5 frt; — Egy névtelen 5 frt; Várady József 5 frt; — összesen 1515 frt p. p. Költ Pesten június 3án 1844. Szalay József intézet jegyzője.

Hírlapi kalászek.

Pesti Hírlap. (358 sz.) Illy című cikk olvasható gr. Andrássy Károlytól: 'Egyes vélemény az adó tárgyában.' Előrebocsátván, hogy az intelligencia a közterhekbeni részvét elvét általánosn elfogadta, főfontosságú kérdés a fizetés módja. Hite szerint, akármennyi más terhet veszünk is magunkra, a háziadó terhétől még sem menekszünk soha. Hiszi továbbá, hogy a földeknek a közterhekre lett átadását, 's a közdolgok vitelének olcsó elintézését a nemességnek javára kell írni. A mi pedig a hadi adó illeti, ennek legjobban megfelelne egy a nemesség által felállítandó nemzeti katonaság. Azt hiszi a gróf, hogy az ausztriai ház a minden veszedelmekben leghibebbné mutatkozott magyar nemzetnek felfegyverkezését, azon téren, mely maholnap hadi színhely lehet, gyanus szemmel nézni nem fogja, sőt inkább örülni a hadi kincstárnak ezen tartalék által jutott könnyebbégén. Az anyagi jólét elérésére, véleménye szerint sem adó, sem kölcsön nem szükséges, hanem olcsó pénz; egy jólrendezett 's az országgyűlés ótalmá alatt álló földkönyv, elegendő egy banknak felállítására. 'S így erőszakos catastro nem kellene, mi azonban az önkényes catastro ki nem zárja, sőt ez szükséges lenne, mert pénzt senki nem kap, ki jóságá-

nak rendes és hitelesített felmérése által a földkönyv kivá-natait ki nem elégíti. A közpénztárból létesítendő vállalatoktól írtunk, mert ha valahol, bizony Magyarországbán közös lónak turós a háta. Sikerült-e eddig is már valami hasznos intézet az áldozathoz képest? Főkép a sorozatban szerencsétlenek vagyunk. Gondoskodnánk bár először arról, hogy a nemzet szabad existenciáját jövő-dőre biztosítsuk. — Erre szerkesztői tollból egy utó-czikket olvasunk, mely némely részleteket említvén, mikre nézve a közönség tudomása szerint ő a gróffal részint egyez, részint ellenkezik, különösen két pontot emel ki; arra nézve, hogy a házi adót semmiképp sem kerülhetjük el, tökéletesen egyet ért a nemes gróffal, bármint munkáljanak is némelyek ellene; 's úgy van meggyőződve, hogy az ügy nem sokára diadala bizonyos. Azonban a másik tárgyra nézve, mintha a nemességnek javára volna irandó, hogy az urbéri telkeket közteherviselésre átengedé, teljességgel egyet nem érthet, 's annak határozottan ellene nyilatkozik, történetirati 's törvényadatoknál fogva; 's megemlítvén, miképp az adózó nép terhei írtozatos progressióban mindig növekedtek, kiszámítja, hogy azon adó-mennyiség, mellyet a jobbágyság különféle szín és czim alatt 50 év óta fizetett, becsárának tőkét teszi.

Nemzeti Ujság. (45 sz.) 'A sz. k. városok orgyűlési szavazatjoga II.' Folytatja annak mutogatását, hogy a k. városok egyenkinti szavazatját megtámadni vagy összesen véve 16ra leszállítani akarni nem törvényes, nem igazságos sőt veszedelmes lépés. — Megjegyzendő, hogy e cikk is, mint az előbbi hemzseg grammaticai hibáktól, különösen a „ba“ „be“ körül. Mi azt hisszük, hogy, ha már valaki hibásan írja is a cikket, azt kijavítani szerkesztői kötelesség; mert olvasva — olvasni akarunk, nem pedig piaczi hibákat halgatni.

Szerkesztő: Szenvéy József.

HIVATALOS JELENTÉSEK

Csődök.

19358. Nagybánya városa tanácsa jelentése szerint, Breuer Adolf ottani fűszeres kereskedő hitelezőinek csődületére f. é. július 6-dika határnapul kitűztetvén, 's ideigleni tömeggondnokká Haracek Ignác aljegyző, perügylővé pedig Nyirő József tisztb. főjegyző nevezetelt. Költ pünkösdőhő 21én 1844.

10830. Pest városa tanácsának felírása szerint, vagonában megfogyott Wolf József helybeli szabómester hitelezői csődületének határnapja f. é. július 15-re tűzetvén ki, tömeggondnokká Gabányi Alajos hités ügyvéd, pergondviselővé pedig Bovankovits József hités ügyvéd nevezetelt. Költ sz. Györgyhő 30án 1844.

15679. Pécs városa tanácsának felírása szerint, Szkalnitzki Vilmos helybeli polgár és kalmár hitelezői csődületének határideje f. é. július 4, 5 és 6kára tűzetvén ki, 's perügylőül Pritzlmayer alügyész, tömeggondnokká pedig Petkovits Ferdinand tanácsnok nevezetelt. Költ sz. Györgyhő 23án 1844.

18265. Pest városa tanácsának felírása szerint, eladósult Grün S. B. helybeli kereskedő hitelezői csődületének határnapja f. é. július 9-re tűzetvén ki, tömeggondnokká Póznér Károly, pergondviselővé pedig Harisch Sándor hités ügyvédek nevezetelt. Költ pünkösdőhő 14. 1844.

10831. Pest városa tanácsa jelentése szerint, Csiga-házy Eduárd dohánykereskedő hitelezőinek csődületére f. é. július 15dik napja tűzetvén ki határidőül, 's tömeggondnokká Fuchs Keresztély 's társa, perügylővé pedig Halászy József hités ügyvéd nevezetelt. Költ sz. Györgyhő 30 1844.

13774. Gömör vármegye alispánja jelentvén, hogy szabad R.-Szombath városa törvényszéke, javaiban megfogyatkozott kereskedő nemes Pazar Andráss hitelezői csődületére f. é. július 11-dik napját tűzte ki, tömeggondnokká idősb Bernáth József tanácsost, pergondnokká pedig nemes Lubik József hités ügyvédet nevezvén. Költ sz. Györgyhő 9én 1844.

Váltótörvényszéki Idézés.

6337. Bószó György, kinek jelenlegi hortatózkodása nem

tudatik, Nagy János Lapedato István forgatmányosa által ellene 81 pft iránt indított váltóügynek tárgyalása végett f. 1844. évi július 12én reggeli 9 órakor alulirt Vtszék előtt jelenjen meg. Költ Pesten a kir. e. b. Vtszék 1844. évi majus 28án tartott üléséből.

(*132) A bécsi Teréziai academiában Andrássy Sándornak e folyó iskolai év végével leendő kilépése által a bekövetkező 184% iskolai évre egy magyar növendéki hely megürülvén, a megürülvendő növendéki helyet elnyerni ohajtok, kellő oklevelekkel, jelesen pedig kétségtelen magyar nemességökről, anyakönyvi kivonattal tanúsítandó életkorokról, testök egészséges állapotáról, mentő himlőkkel beoltásáról, a szülök magzati számáraól, végre a tudományok és erkölcsiségben előmenetelről szóló bizonyítványokkal ellátandó folyamodásukat, mellyben egyszersmind az illető szülök, vagy gyámogondviselőik magukat ünnepélyesen kötelezzék, hogy az előforduló kisebb költségek fedezésére évenkint 200 pft forintot fizetendnek, f. 1844. év augustus 15ő napjaig a nmgu kir. m. Helyt tanáchoz nyujtsák be.

(*135) **Üväs.** Értésre esvén, miképp Pesten Csapó János által kibocsátott, 's általam elfogadottknak követelt váltók vannak forgásban, magam és mások jogai megóvására azokat ezennel hamisaknak nyilatkoztatom. Ungvárt, majus 25én 1844. Bánhegyesi **Kulln Antal.**

(*128) **Megjelent,** és **Pesten Hartleben** könyvárosnál, **Váczon** pedig a szerzőnél kapható: **Az elméleti 's tapasztalati**

Természettan

alaprajza, mellyet közhasználatra készített **Schrkhuber Móríc** kegyes szerzetbeli áldozópap, és a váci püspöki lyceumban természettani oktató. I. kötet VIII. 's 230 lap 3 rézmetszettel. Ára 1 frt 30 kr. ezüsten. — Ennek átvételével előfizethetni a II. kötetre is, melly aug. elején hagyandja el a sajtót, 2 ft ezüsten. 2-3

(*130) **Csöd, tanítói székre.** 3-3 A kir. zágrábi tudományos academiánál Mikussay János tanítónak a nagyváradi kir. academiához általtételével megürült physicali mezőgazdasági, és természettörténeti tanítószékre, a pesti kir. tudományos egyetem bölcselkedési kara előtt tartandó csöd határideje f. évi augustus 15ő napjára van kitűzve Költ Pesten majus 10én 1844. Szoblahói Pál m. Elek a pesti kir. tudományos egyetem jegyzője.

(*127)

Jószág-eladás.

Ináncsi Pap Mihálynak Gárdonyban t. n. fejmegyei pusztában lévő 24 hold örök, és 12 hold 32 évre szerzett legjobb minőségű szántóföldje, hozzátartozó nagy löherés kerttel, 3 réttel, egy új gazdasági épülettel együtt szabad kézből eladó; — a venni szándékozók egyedül az alulírtnál, mint e végre meghatalmazottnál, értekezhetnek. — Egyébiránt a fenirt jószágra senki, pénze vesztlése alatt ne kölesönözzen, 's más uton írátna ne kötelőzködjék. — Lakásom Székes-Fejérvárott vármegyeház-utczában 170. szám alatt. **Márkus István** ügyvéd.

(*133) **Haszonbérleti hirdetmény.**

Szab kir. Kassa városa tanácsa részéről ezennel közhírül adatik, hogy ezen itt alól feljegyzett haszonvételek 1844-dik évi július 17dik napján reggeli 10 óra tájban az ezen városi udvarház teremében tartandó árverés útján a többet ígérőnek bérbe adandók: u. m. a forrai malom 1844. nov. 1jtől 1847. october utolsójáig bántapenz 88 frt pft. — A forrai vendégfogadó 1844. nov. 1jtől 1847. october utolsójáig bántapenz 89 pft. — A garadnai vendégfogadó 1844. nov. 1jtől 1847. october utolsójáig bántapenz 42 pft. — A szebenyeci

koresma 1844. nov. 1jtől 1847. october utolsójáig bántapenz 22 pft. — A bérlevél feltételei e város számvevői hivatalnál megtekinthetők. 1-3

(*134) **Emich Gusztáv** könyvkereskedéseiben kapható: **A Jó Pásztor** nagybőjt beszédekben. **Horváth Endre** esztergammegyei pap 's révkomáromi káplántól 1844 10 iv csinos borítékban. Velinen 40 kr., géppapiron 30 kr pp. 1-2

Gőzhajók járása Magyarországhán. Bécs és Pozsony közt: a „Duna“ gőzös indul naponként reggeli 6 órakor Pozsonyból Bécsbe és visszaindul ugyanezen napon délutáni 4 órakor Bécsből Pozsonyba. Pestről Pozsonyba és Bécsbe mindennap reggeli 7 óra 's 10 perczkor. Pestről Mohács- és Eszékig minden csütörtökön regg. 4 órakor. Ezen gőzös Eszékéről pénteken regg. 8 órakor. Mohácsra visszaindul 's innen szombaton regg. 2 órakor visszautját Pest felé folytatja. Pestről Zimony- és Drenkováig minden kedden és pénteken regg. 4 órakor. Pestről Giurgevón és Galaczon által (az oláh részen) Konstantinápolyba június 14 és 28kán. Pestről Widdin-, Rustuck- és Galaczonáltal (a török részen) június 7 és 21kén. Ujvidék felé Tittelig való indulásuk majd tudni fognak adatni. A t. cz. utazók ismételve kéretnek, hogy utjegyeket — mellyek az utazók kéjelmességök végett ez évben minden elinduláskor érvényesek — még a hajó elindulása előtti napon méltóztassanak váltani, ugyszinte utpogászaikat is térítvény mellett a hivatalban átadni. **A Pestről Pozsonyba és Bécsbe menő gőzösök** a Buda városi lakosok kényelmé végett ezen-tul a bomba-térnél megállnak 's ott a t. cz. utazókat felveszik. A nagyobb pogyászokat egy nappal előbb Pesten az ügyszobában térítvény mellett fel kell adni, és ha csak lehetséges, az utjegyeket is ott váltani. Az elindulási idő 7 óra után néhány percz. Pesten, majus 15ő 1844. A Gőzh. hiv.

Gabona-ár váltó garasokban.

	Tisztább	Köztes	Rozs	Arpa	Zab	Kukoricza
Pesten 1844. jun. 7. pesti mérő	110-136	63-70	70-72	50-55	—50	70-85
Kassán máj. 18. poz. mérő	75-87	48-60	45-50	35-40	25-28	45-50
Szegeden " " 11. " "	62-65	50-55	—42	—30	—36	—42
Baján " " 18. " "	53-71	38-43	—38	—32	—31	—43
Miskolczon " " 15. " "	—60	42-44	33-35	20-21	—23	—28
Temesvárott " " 24. " "	60-65	—42	—	—	—31	—41
Pozsonyban " jun. 4. " "	80-97	—	53-63	40-43	40-44	—62
Nagyszombatban " maj. 24. " "	86-93	—	54-58	40-42	34-38	—
Győrött " " 30. " "	76-80	52-55	50-54	—35	—36	—58
Mosonyban " jun. 1. " "	65-100	49-54	49-60	36-44	34-38	54-61
Sopronyban " maj. 13. " "	97-99	—	—70	—51	43-45	—73
Aradon " " 10. " "	52-55	—45	34-36	—30	—30	—37
Veszprémben " " 10. " "	—80	58-60	44-45	42-45	—35	—45
Ujvidéken " " 7. " "	—54	—40	—	—27	—27	—37

Pénzkelet.

	Bécs, jun 4én 1844.	pgő pénzben
5 pcent. statuskötelezv. középára	—	111 1/4
1 pcent. " " " "	—	100 3/4
3 pcent. " " " "	—	78 1/4
1834ki statuskölcson (500 frt)	—	748
1839ki " " (250 frt)	—	320 5/8
1839ki " " (50 frt)	—	—
Bécsi bankköt. 2 1/2 pcent.	—	65 1/4
Bankrészvénnyek darabja 2 pcent.	—	—
Eszterházy-sorsszám	—	1630
Császári arany	—	58
	—	102 3/4

Dunaviz-kállítás.
Budán, 1844. jun. 7. reggel: 12 3/4 0'' 0 fölött.